

Memorie van toelichting

I. Algemeen deel

1. Inleiding

In het coalitieakkoord 2021-2025 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' wordt geconstateerd dat de invoering van het abonnementstarief voor de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) heeft geleid tot een beperking van stapeling van zorgkosten en dat het abonnementstarief transparant en eenvoudig is in de uitvoering. Tevens is vastgesteld dat het gebruik van de huishoudelijke hulp onder midden- en hoge inkomens door de invoering van het abonnementstarief meer dan verwacht is gestegen. Deze stijging in het gebruik van huishoudelijke hulp zet de beschikbaarheid van voorzieningen onder de Wmo 2015 onder druk en daar waar druk op voorzieningen leidt tot bezuinigingen of wachtlijsten worden kwetsbare burgers die niet zelf een hulp kunnen betalen het hardst geraakt. Ook heeft dit een negatieve invloed op de financiële houdbaarheid van de Wmo 2015. Daarom is in het coalitieakkoord afgesproken dat er voor de huishoudelijke hulp een eerlijkere eigen bijdrage uitgewerkt wordt met landelijke normen die oog hebben voor de betaalbaarheid van de eigen bijdrage voor de lage- en middeninkomensgroepen. Voorgesteld wordt in de Wmo 2015 een grondslag te creëren om voor de huishoudelijke hulp een passende eigenbijdragesystematiek vast te stellen via een algemene maatregel van bestuur.

Daarnaast wordt met dit wetsvoorstel nader geregeld vanaf welk moment een eigen bijdrage in het kader van de Wmo 2015 verschuldigd is en wanneer deze kan worden gepauzeerd. De huidige Wmo 2015 stelt hier weliswaar impliciete eisen aan, maar doordat er geen expliciete eisen aan het exacte startmoment voor de verschuldigdheid van een eigen bijdrage en de pauzering hiervan worden gesteld, wordt hier in de praktijk wisselend mee omgegaan. Dit wordt onwenselijk geacht. Daarom wordt voor het abonnementstarief en de met dit wetsvoorstel te introduceren passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp in dit wetsvoorstel voorgeschreven hoe het start- en pauzebeleid ten minste moet luiden.

Verder wordt met dit wetsvoorstel een wijziging doorgevoerd in de bepalingen over de indexatie van het abonnementstarief. Voorgesteld wordt de wijze van indexeren niet meer in de Wmo 2015 te verankeren, maar aan te sluiten bij de systematiek van indexatie van de eigen bijdragen voor beschermd wonen en de eigen bijdragen in het kader van de Wet langdurige zorg (Wlz). Dit betekent dat de wijze waarop de indexatie plaatsvindt op het niveau van een algemene maatregel van bestuur zal worden bepaald. Voorts wordt voorgesteld om indexatie verplichtend voor te schrijven en de methodiek bij algemene maatregel van bestuur vast te leggen. Het kabinet is voornemens daarvoor in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015, net als bij de indexatie van de andere eigen bijdragen in de Wmo 2015, jaarlijkse indexering voor te schrijven aan de hand van de consumentenprijsindex (CPI).

Leeswijzer

Deze memorie van toelichting kent de volgende opbouw. In hoofdstuk 2 wordt de huidige eigenbijdragesystematiek en de aanleiding voor dit wetsvoorstel nader uitgelegd. In hoofdstuk 3 worden de doelen en de inhoud van de hoofdelementen van dit wetsvoorstel geschetst. In hoofdstuk 4 wordt weergegeven hoe dit wetsvoorstel zich verhoudt tot andere relevante nationale wetgeving. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de verhouding

tussen onderhavig wetsvoorstel en de Algemene verordening gegevensbescherming. In hoofdstuk 6 wordt de betekenis van onderhavig wetsvoorstel voor Caribisch Nederland weergegeven. Hoofdstuk 7 gaat in op de gevolgen (niet zijnde de financiële gevolgen) van dit wetsvoorstel voor burgers en de uitvoering. In hoofdstuk 8 wordt beschreven hoe er toezicht wordt gehouden op de bepalingen in onderhavig wetsvoorstel en hoe er wordt gehandhaafd bij overtredingen. Hoofdstuk 9 gaat in op de financiële gevolgen van dit wetsvoorstel. In hoofdstuk 10 worden de uitkomsten vanuit verschillende ingewonnen adviezen weergegeven en wordt uitgelegd wat met deze adviezen is gedaan. Het betreft in het kader van dit wetsvoorstel een advies omtrent regeldruk vanuit het Adviescollege Toetsing Regeldruk (hierna: ATR), een advies van de Autoriteit Persoonsgegevens, een doenvermogenstoets, een uitvoeringstoets decentrale overheden, uitvoeringstoetsen door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (hierna: VNG) en het CAK en internetconsultatie. In hoofdstuk 11 komt de inwerkingtreding van de bepalingen in dit wetsvoorstel aan bod. Tot slot worden onder 'Artikelsgewijs' de artikelen van dit wetsvoorstel nader toegelicht.

2. Huidige systematiek en aanleiding

In dit hoofdstuk wordt per onderdeel van het wetsvoorstel de huidige systematiek en de aanleiding voor de voorgestelde wijzigingen toegelicht.

2.1 Huidige abonnementstarief en invoering passende eigen bijdrage huishoudelijke hulp

Voor Wmo-maatwerkvoorzieningen (behalve beschermd wonen en maatschappelijke opvang) en algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie zijn cliënten een bijdrage verschuldigd die per maand niet meer dan € 19 bedraagt. Dit geldt ook voor cliënten die een persoonsgebonden budget ontvangen waarmee zij zelf die maatwerkvoorzieningen van derden betrekken. Dit zogenoemde abonnementstarief is per 1 januari 2019 ingevoerd voor Wmo-maatwerkvoorzieningen (behalve beschermd wonen, opvang en overige aangewezen voorzieningen) en per 1 januari 2020 is het abonnementstarief ook gaan gelden voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie¹. Voor de invoering van het abonnementstarief is destijds gekozen om de stapeling van zorgkosten voor middeninkomens te beperken en de uitvoering van de eigen bijdrage te vereenvoudigen. Gemeenten hebben de ruimte het abonnementstarief op een lager bedrag of op nihil vast te stellen voor bepaalde categorieën van cliënten. Daarnaast gelden voor de eigen bijdrage op grond van de Wmo 2015 anticumulatie-eisen².

De exacte eigen bijdrage die voor een cliënt geldt, wordt door het CAK vastgesteld. Hiertoe meldt een gemeente een cliënt bij het CAK aan. Het CAK stelt vervolgens op basis van de wettelijke regels en het gemeentelijk beleid vast welke eigen bijdrage in rekening wordt gebracht bij de cliënt. Het CAK int de eigen bijdrage vervolgens voor de gemeente.

¹ Dit betreft algemene voorzieningen waarbij een duurzame hulpverleningsrelatie wordt aangegaan tussen degenen aan wie een voorziening wordt verstrekt en de betrokken hulpverlener(s), zoals bijvoorbeeld bij huishoudelijke hulp en begeleiding.

² Anticumulatie betekent hier dat er per huishouden één maximum bedrag verschuldigd is voor zowel de eigen bijdrage op grond van de Wmo 2015 (waaronder opvang, beschermd wonen) als de eigen bijdrage op grond van de Wlz.

De invoering van het abonnementstarief in 2019 en 2020 heeft voor cliënten diverse verbeteringen opgeleverd. Uit het meerjarig monitoronderzoek dat is uitgevoerd, komt naar voren dat cliënten in het algemeen positief zijn over de invoering van het abonnementstarief.³ Naast het financiële voordeel dat het abonnementstarief oplevert, zijn cliënten vooral positief over de eenvoud van het abonnementstarief ten opzichte van de eerdere inkomensafhankelijke eigenbijdragesystematiek. Dit komt met name door de voorspelbaarheid van het abonnementstarief. Al heel snel in het aanvraagproces is duidelijk wat de omvang van de eigen bijdrage zal zijn en wat cliënten dus uiteindelijk zelf moeten betalen. Daarnaast zorgde de invoering van het abonnementstarief er ook voor dat er, behoudens in het kader van het minimabeleid, geen financiële gegevens van de cliënt meer hoeven te worden verstrekt door de Belastingdienst aan het CAK en dat voelt voor cliënten minder als een inbreuk op hun privacy.

De invoering van het abonnementstarief heeft echter ook maatschappelijke discussie en zorgen opgeroepen. Die komen voort uit de aanzuigende werking die de invoering van het abonnementstarief heeft gehad op met name het beroep op de voorziening huishoudelijke hulp⁴ onder midden- en hogere inkomens.⁵ Uit de monitor abonnementstarief blijkt bijvoorbeeld dat cliëntorganisaties zien dat als gevolg van het abonnementstarief de (financiële) drempel om hulp of een voorziening aan te vragen erg laag is, waardoor mensen die ook zelf hulp kunnen regelen en vooral ook zelf kunnen betalen, gebruik maken van de Wmo 2015. Zorgen over de toename van het zorggebruik vanuit de Wmo 2015 in combinatie met het oplopende tekort aan personeel bij aanbieders en gebrek aan middelen bij gemeenten, maakt dat cliëntorganisaties vrezen dat dit in de toekomst ten koste gaat van de cliënten die deze hulp het hardste nodig hebben. Sommige cliënten vinden het abonnementstarief dan ook onrechtvaardig.

In lijn hiermee pleit de WRR in het rapport 'Kiezen voor houdbare zorg' voor actievere politieke keuzes in het belang van houdbaarheid van zorg. Daarbij wordt ook geconstateerd dat met de introductie van het abonnementstarief vooral midden- en hoge inkomens meer aanspraak hebben gemaakt op Wmo-voorzieningen⁶. De WRR stelt dat de grenzen van collectieve verantwoordelijkheid voor lichtere zorgvormen ter discussie moeten blijven staan.

In onderstaande tabel is zichtbaar welke ontwikkeling er in het gebruik is geweest bij de verschillende typen Wmo-maatwerkvoorzieningen voor de periode 2017-2021.

Voorziening	Aantal cliënten					Verandering				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	
Hulp bij het huishouden	398.090	390.950	439.060	496.575	510.300	-7.140 -1,8%	48.110 +12,3%	57.515 +13,1%	13.725 +2,8%	or-
Hulpmiddelen en diensten	694.715	724.805	757.850	771.075	767.360	30.090 +4,3%	33.045 +4,6%	13.225 +1,7%	-3.715 -0,5%	f
Ondersteuning thuis	282.000	311.585	316.890	322.505	330.220	29.585 +10,5%	5.305 +1,7%	5.615 +1,8%	7.715 +2,4%	or-
Totaal exclusief verblijf en opvang	1.025.840	1.068.125	1.134.155	1.188.130	1.204.395	42.285 +4,1%	66.030 +6,2%	53.975 +4,8	16.265 +1,4%	

Tabel S-1. Absolute en relatieve ontwikkeling van het aantal unieke cliënten met een maatwerkvoorziening exclusief verblijf en opvang per voorziening en totaal (cliënten kunnen meerdere voorzieningen hebben)

Uit de tabel wordt duidelijk dat het gebruik van de huishoudelijke hulp vanaf 2019 aanzienlijk is gestegen. Uit de Monitor Abonnementstarief blijkt dat een groot deel hiervan niet verklaard kan worden uit autonome groei van het gebruik, maar het gevolg is van de invoering van het abonnementstarief. Het totale effect van het abonnementstarief in 2021 op de kosten van Wmo-voorzieningen voor gemeenten is door onderzoeksbureau Significant in de Monitor Abonnementstarief ingeschat op € 411 miljoen. Het gaat hier voor € 89 miljoen om een verlaging van de inkomsten uit eigen bijdragen en voor € 322 miljoen om een stijging van de uitgaven aan 'hulp bij het huishouden' en 'hulpmiddelen en diensten'. En van die stijging van € 322 miljoen wordt € 301 miljoen veroorzaakt door een stijging van de uitgaven aan hulp bij het huishouden.

Het bovengenoemde bedrag aan meerkosten voor gemeenten (à € 411 miljoen) is, uitgedrukt in prijzen 2021, circa € 80 miljoen hoger dan het bedrag aan meerkosten dat bij de invoering was geraamd.⁷ Hoewel de groei in het gebruik van huishoudelijke hulp tussen 2020 en 2021 sterk is afgezwakt, is de groei in 2021 nog steeds hoger dan de ingeschatte autonome groei (die los staat van de invoering van het abonnementstarief). Omdat de groei in 2021 nog boven het autonome groeipad lag, is het reëel om te veronderstellen dat de extra toestroom naar huishoudelijke hulp in 2022 nog deels door zal zetten. Daarom wordt verwacht dat de structurele kosten van het abonnementstarief (in prijzen 2021) uiteindelijk circa € 110 miljoen hoger zullen uitkomen, dan waar bij de invoering van het abonnementstarief van werd uitgegaan.

Met het oog op het voorgaande is in het coalitieakkoord afgesproken dat er voor de huishoudelijke hulp een passende eigen bijdrage uitgewerkt wordt met landelijke normen en met oog voor betaalbaarheid voor lage- en middeninkomens. Dit wetsvoorstel introduceert daarom een grondslag voor het vaststellen van een passende bijdrage voor maatwerkvoorzieningen, persoonsgebonden budgetten en algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie, die betrekking hebben op huishoudelijke hulp. Bij algemene maatregel van bestuur zal nadere uitwerking worden gegeven aan de wijze waarop die bijdrage vorm krijgt.

De maatregel beperkt zich tot huishoudelijke hulp en strekt zich niet uit over andere Wmo-voorzieningen. Hiervoor is gekozen in het bijzonder vanwege het volume van de huishoudelijke hulp op het totaal aan maatwerkvoorzieningen en vanwege marktoverwegingen. Uit het meerjarig monitoronderzoek blijkt dat door het abonnementstarief vooral een aanzuigende werking ontstond bij hulp bij het huishouden, en in mindere mate bij andere voorzieningen zoals woningaanpassingen en hulpmiddelen. Mensen in midden en hogere inkomensklassen kozen voorheen vaker voor (particuliere) alternatieven, die in veel gevallen niet veel duurder waren dan de eigen bijdrage die zij zouden betalen voor huishoudelijke hulp in het kader van de Wmo 2015 (onder andere vanwege gebruik van de Regeling dienstverlening aan huis dat bij een direct contract tussen een burger en een schoonmaakhulp mogelijk is) en waarbij men zelf meer invloed heeft op de invulling van de werkzaamheden. Voor de huishoudelijke hulp geldt

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/10/13/kamerbrief-aanbieding-rapportage-vierde-meting-monitor-abonnementstarief-wmo>

bovendien dat er een volwassen commerciële markt bestaat voor deze diensten. Tot slot is het zo dat huishoudelijke hulp een groot volume beslaat van de vraag naar Wmo-voorzieningen. Dit maakt ook dat het voor de hand ligt om in ieder geval naar deze voorziening in het bijzonder te kijken.

Het abonnementstarief heeft geen impact op de vraag naar dagbesteding en individuele begeleiding. Voor dergelijke hulp en ondersteuning bestaan ook geen reële particuliere alternatieven. Voor inwoners die dergelijke hulp nodig hebben is alleen een voorziening een optie. Er is onvoldoende markt voor deze voorzieningen los van de gemeentelijke inkoop.

Overigens is er bij woningaanpassingen en hulpmiddelen zoals gezegd wel een effect als het gaat om aanzuigende werking. Dit effect is echter beperkt en daarom wordt voor woningaanpassingen en hulpmiddelen niet ook een aparte eigen bijdrage ingevoerd.

2.2 Verheldering start en pauzering eigen bijdrage

In de Wmo 2015 en het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is bepaald dat de gemeente het CAK in kennis stelt wanneer een voorziening (waarvoor het abonnementstarief geldt) wordt verstrekt. Een bijdrage in de kosten is verschuldigd zo lang gebruik wordt gemaakt van een voorziening of zo lang een persoonsgebonden budget (pgb) wordt verstrekt. Gemeenten kunnen een voorziening tijdelijk opschorten (pauzeren).

Uit de Wmo 2015 volgt impliciet dat een eigen bijdrage alleen verschuldigd is bij daadwerkelijk gebruik van een voorziening. Dit moet dan wel bij verordening geregeld zijn. Omdat de Wmo 2015 geen specifieke bepalingen omtrent het startmoment voor de eigen bijdrage of het moment van pauzeren van een eigen bijdrage bevat, gaan gemeenten hier in de praktijk verschillend mee om. Zo start in sommige gevallen de eigen bijdrage vanaf het afgeven van de beschikking, in andere gevallen vanaf de intake en in weer andere gevallen vanaf het moment dat daadwerkelijk ondersteuning wordt geleverd. Ook met het pauzeren van de eigen bijdrage gaan gemeenten verschillend om. In sommige gemeenten leidt dit tot situaties waarbij wel een eigen bijdrage wordt betaald terwijl (nog) geen ondersteuning wordt ontvangen.

Bij de plenaire behandeling van het wetsvoorstel Wijziging van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 inzake de bijdrage voor maatschappelijke ondersteuning en de beoordeling voor de verstrekking van de maatwerkvoorziening in 2019 is gedebatteerd over hoe wordt omgegaan met het innen van het abonnementstarief als de cliënt (tijdelijk) geen gebruik maakt van ondersteuning.⁸ De toenmalig minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft destijds toegezegd te onderzoeken of er voor het start- en pauzemoment van de eigen bijdrage meer uniforme definities gehanteerd kunnen gaan worden. Er is destijds besloten om dit niet tegelijkertijd met het abonnementstarief in te voeren, omdat dit teveel druk zou leggen op de implementatie van het abonnementstarief.

⁸ Kamerstukken II 2018/19, 35093, nr. 71, item 8.

De Tweede Kamer en gemeenten zijn daarna meermaals geïnformeerd over het voornemen om het start- en pauzemoment nader te normeren, waarbij het standpunt is ingenomen en uitgedragen dat het moment van de daadwerkelijke levering van de ondersteuning als startdatum voor de eigen bijdrage wordt gekozen, en dat de eigen bijdrageheffing zal worden opgeschort als (langer dan een kalendermaand) geen gebruik wordt gemaakt van de ondersteuning als gevolg van gebeurtenissen die redelijkerwijze niet zijn toe te schrijven aan de cliënt (de cliënt moet een dergelijke onderbreking wel tijdig melden). Het kabinet onderstreept dit standpunt en middels onderhavig wetsvoorstel wordt de beoogde nadere normering voor zowel het abonnementstarief als de nieuwe passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp wettelijk verankerd. Gemeenten behouden binnen deze nadere normering de mogelijkheid om hier ten gunste van de cliënt van af te wijken.

2.3 Wijziging bepalingen indexatie abonnementstarief

In de Wmo 2015 is bepaald dat het abonnementstarief jaarlijks bij ministeriële regeling kan worden geïndexeerd op basis van de CPI.

Voor beschermd wonen en de eigen bijdragen in het kader van de Wlz geldt dat de wijze van indexering wordt geregeld op het niveau van een algemene maatregel van bestuur.⁹ Dit hangt ook samen met het feit dat de eigen bijdrage voor voornoemde voorzieningen geregeld is in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Het kabinet is voornemens de indexatie van het abonnementstarief op een vergelijkbare wijze te regelen waarbij de methodiek op het niveau van algemene maatregel van bestuur is geregeld. Daarom wordt met dit wetsvoorstel geregeld dat het abonnementstarief, dat in de wet is vastgesteld, bij ministeriële regeling op bij algemene maatregel van bestuur voorgeschreven wijze wordt geïndexeerd. Daarmee wordt bereikt dat voor eigen bijdragen op grond van de Wmo 2015 en de Wlz een meer eenduidige indexatiesystematiek gaat gelden. Waar op grond van de huidige bepalingen een bevoegdheid is gegeven om het abonnementstarief te indexeren, heeft het kabinet voor ogen om net als voor de overige eigen bijdragen op grond van de Wmo en de Wlz wettelijk vast te leggen dat jaarlijks wordt geïndexeerd en bij algemene maatregel van bestuur vast te leggen via welke methodiek deze indexatie wordt uitgevoerd. Hier wordt voor gekozen omdat de kosten van voorzieningen ook jaarlijks wijzigen en het vanuit dat perspectief logisch is dat de eigen bijdrage hier in mee beweegt. Door aan te sluiten bij de bestaande bepalingen in het Uitvoeringsbesluit wmo 2015, wordt bovendien voor het abonnementstarief flexibiliteit ingebouwd om aan te sluiten bij mogelijke wijzigingen in de wijze van indexeren.

2.4 Overig

Tot slot worden met dit wetsvoorstel twee overgangsbepalingen (art. 8.3 en art. 8.4) voor cliënten met een AWBZ-indicatie geschrapt uit de Wmo 2015. Voor beide bepalingen geldt dat dezen geen feitelijke werking meer hebben en derhalve kunnen vervallen. Omdat de bepalingen geen feitelijke werking meer hebben, wordt in het algemeen deel van deze memorie van toelichting niet verder ingegaan op het schrappen van de bepalingen. Voor een gedetailleerde beschrijving van de inhoud van de betreffende

⁹ Voor opvang wordt rechtstreeks verwezen naar de zak- en kleedgeldnorm die door de Minister van SZW wordt geïndexeerd en is opgenomen in andere regelgeving.

bepalingen en de reden voor het schrappen van de bepalingen wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting.

3. Doelen en inhoud wetsvoorstel

In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de doelen en de inhoud van de verschillende onderdelen van dit wetsvoorstel. Daarnaast wordt beschreven welke alternatieven zijn overwogen.

3.1 Doelen en inhoud invoering passende eigen bijdrage huishoudelijke hulp

Het beoogde doel van de invoering van een aparte, passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp naast het abonnementstarief, is dat de groei in het gebruik van huishoudelijke hulp wordt afgeremd waarmee de financiële houdbaarheid van de Wmo 2015 wordt verbeterd. Met het beperken van de aanzuigende werking ten aanzien van de huishoudelijke hulp moet in totaal €95 miljoen door gemeenten worden bespaard (de optelsom van minder hoge uitgaven aan huishoudelijke hulp én hogere inkomsten uit eigen bijdragen voor huishoudelijke hulp). In de startnota van het kabinet¹⁰ is opgenomen dat dit bedrag per 2025 structureel wordt uitgenomen uit het Gemeentefonds.

Om druk op de Wmo-voorzieningen te verminderen, is in het Integraal Zorgakkoord aanvullend afgesproken dat er per 2025 extra structurele financiële ruimte voor gemeenten wordt gecreëerd ter grootte van € 110 miljoen voor Wmo-voorzieningen. Hiertoe zullen financiële maatregelen worden uitgewerkt die per 2025 ingaan. Waar nodig worden deze maatregelen ook aan het parlement voorgelegd ter instemming.

Met dit wetsvoorstel wordt de mogelijkheid gecreëerd om bij algemene maatregel van bestuur een aparte eigenbijdragesystematiek voor de huishoudelijke hulp in te richten. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de in onderstaande toelichting genoemde hoogte van de eigen bijdrage huishoudelijke hulp nog kan wijzigen vanwege tussentijdse prijsontwikkelingen (met name in de CPI, grondslag van de indexatie). Om deze reden wordt in onderstaande toelichting bij genoemde bedragen voor de passende bijdrage telkens benoemd dat dezen in 'prijzen 2021' worden weergegeven. Beoogd wordt deze eigenbijdragesystematiek zodanig vorm te geven dat voor cliënten met een bijdrageplichtig inkomen¹¹ tot 185% van de normen¹² die zijn gebaseerd op de Toeslagenwet en de AOW (hierna: sociaal minimum) de eigen bijdrage gelijk zal zijn aan het abonnementstarief van € 19 per maand (peiljaar 2021 en behoudens indexatie). Beoogd wordt dat cliënten met een bijdrageplichtig inkomen boven 185% van het sociaal minimum bij gebruik van huishoudelijke hulp een eigen bijdrage zullen gaan betalen die lineair oploopt met het bijdrageplichtig inkomen. Dit houdt in dat voor deze inkomens, bovenop de genoemde € 19 per maand, een aanvullend marginaal tarief van 8% van

¹⁰ Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, nr. 1

¹¹ Het bijdrageplichtig inkomen bestaat uit het verzamelinkomen en 4% vermogensinkomensbijtelling (VIB) over de rendementsgrondslag boven de vermogensgrens zoals vastgesteld in artikel 9.4, eerste lid, onderdeel c, van de Wet inkomstenbelasting 2001.

¹² Hierbij worden de volgende typen huishoudens onderscheiden: niet AOW-gerechtigd eenpersoonshuishouden, AOW-gerechtigd eenpersoonshuishouden, en AOW-gerechtigd meerspersoonshuishouden.

toepassing zal zijn, wat betekent dat voor elke € 1000 extra bijdrageplichtig inkomen per jaar, boven 185% van het sociaal minimum, de maandelijkse eigen bijdrage met circa € 6,70 stijgt. Daarbij geldt een maximum van € 255 per maand (op basis van prijzen peiljaar 2021), wat omgerekend neerkomt op de maandelijkse kosten voor gemeenten bij het gemiddeld gebruik van twee uur huishoudelijke hulp per week. Doordat de eigen bijdrage vanaf 185% van het sociaal minimum afhankelijk wordt van het inkomen en vermogen, wordt rekening gehouden met de financiële draagkracht van de cliënt.

In de nieuwe systematiek zal onderscheid worden gemaakt naar verschillende huishoudtypes. Onderscheid wordt gemaakt tussen éénpersoonshuishoudens die al dan niet AOW-gerechtigd zijn, en meerpersoonshuishoudens waarvan de leden beiden AOW-gerechtigd zijn. Net als onder het huidige systeem, blijft een vrijstelling bestaan voor niet AOW-gerechtigde meerpersoonshuishoudens (huishoudens waarvan 1 of beide partners niet AOW-gerechtigd zijn). Deze huishoudens zullen, net als nu, geen eigen bijdrage betalen voor huishoudelijke hulp. De inwerkingtreding van de nieuwe passende eigen bijdrage is voorzien per 1 januari 2025 (zie hoofdstuk 11 voor een uitgebreide toelichting). De systematiek van de eigen bijdrage huishoudelijke hulp wordt op grond van dit wetsvoorstel vormgegeven in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

Door de hogere eigen bijdrage zal naar verwachting het beroep op huishoudelijke hulp vanuit de Wmo 2015 afnemen. Het blijft voor alle inkomensgroepen mogelijk een beroep te doen op ondersteuning in de vorm van huishoudelijke hulp. Daar wordt voor gekozen omdat voldoende inkomen niet automatisch betekent dat een inwoner de ondersteuning ook zelf kan organiseren. In gevallen waarin de inwoner hiertoe niet in staat is, blijft het wenselijk dat een gemeente helpt bij de organisatie van de ondersteuning.

In dit wetsvoorstel wordt, net als voor het abonnementstarief, de mogelijkheid gecreëerd om de passende eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp voor nader door gemeenten aan te wijzen groepen cliënten op nihil te zetten. Daarvoor is gekozen om gemeenten ook voor de passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp de mogelijkheid te bieden om minimeer te voeren.

3.2 Doelen en inhoud verheldering start en pauzering eigen bijdrage

Dit wetsvoorstel beoogt voorts het moment waarop de eigen bijdrage verschuldigd is te verhelderen. Hiervoor worden in dit wetsvoorstel regels gesteld voor de start en pauzering van het abonnementstarief en de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp in het kader van de Wmo 2015. Het doel hiervan is tweeledig. Allereerst wordt beoogd dat gemeenten hier uniform mee omgaan. Ten tweede wordt beoogd dat de start van het innen van de eigen bijdrage of het stoppen daarvan nader wordt vastgelegd en geconcretiseerd. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat voor de eigen bijdrage voor de maatwerkvoorzieningen beschermd wonen en opvang alsmede voor persoonsgebonden budgetten het start- en pauzebeleid minder strikt beschreven wordt. Bij beschermd wonen is er sprake van een intramurale setting waarbij de vraag is of de accommodatie van de instelling bewoond wordt. Het pauzebeleid voor deze voorziening is reeds nader geconcretiseerd in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 op overeenkomstige wijze als de Wet langdurige zorg. Het tijdelijk opschorten van de eigen bijdrage geldt daarom niet voor beschermd wonen. De eigen bijdrage kan alleen worden stopgezet op het moment dat de verstrekking van het beschermd wonen wordt beëindigd.

Het tijdelijk opschorten van de eigen bijdrage geldt ook niet voor cliënten met een Wmo 2015-pgb. Deze cliënten zijn zelf verantwoordelijk voor het inkopen van de zorg. Hiervoor is er een budget aan de cliënt verstrekt en beschikbaar bij de Sociale verzekeringsbank. Het is aan de cliënt of er wordt gedeclareerd of niet. Bij de leveringsvorm van het pgb is de eigen bijdrage gekoppeld aan het recht en niet het gebruik. De eigen bijdrage voor het pgb is namelijk gekoppeld aan de ingangsdatum van de pgb-verleningsbeschikking. De eigen bijdrage voor het pgb stopt alleen op het moment dat het recht op het pgb zelf wordt stopgezet.

Gemeenten worden met dit wetsvoorstel verplicht voor 'zorg in natura' voorzieningen anders dan beschermd wonen en opvang in ieder geval het omschreven start en pauzemoment als zodanig in hun verordeningen te verankeren. Dit werkt voor de verschillende voorzieningsvormen (hulpmiddel, woningaanpassingen en overige voorzieningen, waaronder ook de huishoudelijke hulp) als volgt.

Startmoment

In dit voorstel wordt verduidelijkt dat gemeenten pas een startbericht voor de eigen bijdrage aan het CAK mogen sturen als de levering van de huishoudelijke hulp (in natura) daadwerkelijk is aangevangen. Eerder is de eigen bijdrage niet verschuldigd. Gemeenten gebruiken – waar mogelijk – het startbericht van de aanbieder voor het bericht voor de start van de verschuldigdheid van de eigen bijdrage dat zij naar het CAK sturen. Voor hulpmiddelen en woningaanpassingen start de eigen bijdrage vanaf het moment dat de middelen zijn geleverd of vanaf het moment dat de woningaanpassing is gerealiseerd. Voor de overige Wmo-voorzieningen, waaronder de huishoudelijke hulp, geldt dat de eigen bijdrage start vanaf het moment dat er daadwerkelijk ondersteuning wordt geleverd. Het intakegesprek of andere werkzaamheden gerelateerd aan de toegang tot de ondersteuning worden in deze context niet gezien als het leveren van ondersteuning.

Pauzering

Voor de pauzering van de eigen bijdrage geldt het uitgangspunt dat de eigen bijdrage gepauzeerd dient te worden als de zorg door omstandigheden die redelijkerwijs niet aan de cliënt toe te rekenen zijn langer dan een kalendermaand niet geleverd wordt. Hier kan bijvoorbeeld sprake van zijn als een aanbieder in de zomervakantie onvoldoende personeel beschikbaar heeft en gedurende een kalendermaand of langer geen ondersteuning kan bieden. Indien er wel gedeeltelijk ondersteuning wordt geboden, kan de eigen bijdrage niet worden gepauzeerd. Gemeenten kunnen er voor kiezen om de eigen bijdrage ook te pauzeren als de zorg of ondersteuning niet wordt afgenomen als gevolg van keuzes van de cliënt, bijvoorbeeld tijdens de vakantie van de cliënt. Dit blijft op grond van dit wetsvoorstel een keuze en geen verplichting. Het wetsvoorstel schrijft enkel voor hoe het start- en pauze beleid minimaal moet luiden. Voor hulpmiddelen en woningaanpassingen geldt dat de bijdrage niet gepauzeerd wordt, mits de hulpmiddelen of woningaanpassingen beschikbaar blijven voor de cliënt. Pauze is in onderhavig wetsvoorstel geformuleerd als een recht van de cliënt en niet als een plicht van de gemeente. Dit betekent dat de gemeente niet zelf actief hoeft te waarborgen dat alle cliënten, indien zij aan bovenstaande voorwaarden voldoen, een pauze in de eigen

bijdrage krijgen. Reactief handelen op het moment dat een aanbieder en/of cliënt een pauze aanvraagt is voldoende. Hierbij geldt dat de cliënt of zijn of haar vertegenwoordiger (artikel 1.1.1 Wmo 2015) verantwoordelijk is voor het aanvragen van de pauzering. Hier is in onderhavig wetsvoorstel de voorwaarde aan gesteld dat een cliënt de pauzering uiterlijk 6 weken na het aflopen daarvan meldt bij het college. Voor deze termijn is gekozen zodat er voor de cliënt voldoende tijd bestaat om de onderbreking door te geven en er tegelijkertijd een grens wordt gesteld aan de termijn waarbinnen onderbrekingen in het verleden kunnen worden doorgegeven. Dit laatste wordt wenselijk geacht voor de uitvoerbaarheid. Een gemeente kan ook met aanbieders afspreken dat zij een tijdelijke stop van meer dan een maand doorgeven aan de gemeente binnen de gestelde termijn van 6 weken na afloop van de onderbreking, maar de aanbieder is hiertoe op grond van dit wetsvoorstel niet verplicht.

Samenloop

Voornemen is via de (ontwerp) algemene maatregel van bestuur, waarin invulling wordt gegeven aan de in dit wetsvoorstel geboden grondslag om bij algemene maatregel van bestuur regels te stellen inzake de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp, vast te leggen dat de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp voorliggend is indien een huishouden zowel gebruik maakt van huishoudelijke hulp als van een voorziening waarvoor het abonnementstarief geldt. Het huishouden betaalt in dat geval alleen de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp. Indien de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp tijdelijk wordt opgeschort, maar de andere maatwerkvoorziening nog doorloopt, dan gaat het huishouden tijdelijk het abonnementstarief betalen. Als de huishoudelijke hulp weer start, start ook de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp weer.

3.3 Doel en inhoud wijziging bepalingen indexatie abonnementstarief

Dit wetsvoorstel wijzigt tot slot de indexatie van het abonnementstarief. Beoogd doel van deze wijziging is het gelijktrekken van de indexeringsystematiek van het abonnementstarief aan andere eigen bijdragen in de Wlz en Wmo 2015. Hierdoor kunnen in de toekomst eventuele wijzigingen in de wijze van indexeren voor de Wlz en Wmo-voorzieningen op gelijke wijze worden doorgevoerd. Daartoe komt de huidige bepaling in de wet die regelt dat indexatie aan de hand van de CPI van het abonnementstarief kan plaatsvinden bij ministeriele regeling te vervallen, en wordt enkel opgenomen dat het abonnementstarief bij ministeriele regeling op bij algemene maatregel van bestuur te bepalen wijze wordt geïndexeerd. Voornemen is om in de op basis van onderhavig wetsvoorstel op te stellen algemene maatregel van bestuur te verankeren dat het abonnementstarief, en ook de eigen bijdrage huishoudelijke hulp, jaarlijks worden geïndexeerd op basis van de CPI, net zoals dit ook vanuit de Wlz en voor beschermd wonen geschiedt. Het abonnementstarief wordt tot op heden niet jaarlijks geïndexeerd. Voor de tarieven van Wmo-voorzieningen die gemeenten betalen, geldt dit wel. Gemeenten zijn op basis van de Wmo 2015 en het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 verplicht de tarieven voor Wmo-voorzieningen jaarlijks te indexeren. Het is wenselijk om de verhouding tussen de tarieven voor voorzieningen en de hoogte van de eigen bijdrage in grote lijnen gelijk te houden. Daarvoor is het ook nodig dat het abonnementstarief en de passende eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp jaarlijks worden geïndexeerd.

3.4 Overwogen alternatieven

Ten aanzien van de invoering van een passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp is als alternatief overwogen om potentiële Wmo-cliënten voor wat betreft de huishoudelijke hulp enkel onder een bepaalde inkomensgrens toegang te verlenen tot de voorziening. Bij de eerste gesprekken over de uitwerking van de coalitieakkoordmaatregel is deze optie om twee redenen overwogen. Ten eerste, omdat hiermee ten opzichte van een passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp met grotere zekerheid het gebruik van de Wmo-voorziening huishoudelijke hulp wordt afgeremd. Bij de passende eigen bijdrage is de besparing afhankelijk van het gedragseffect bij burgers. Bij het beperken van de toegang tot de Wmo is die afhankelijkheid er niet en wordt een zekere besparing gehaald. Ten tweede is deze alternatieve optie overwogen, omdat de uitvoering van de eigenbijdragesystematiek daardoor eenvoudig kan blijven. Er is uiteindelijk niet gekozen voor deze optie, omdat de brede toegankelijkheid van de Wmo 2015 ongeacht inkomen daarmee als uitgangspunt zou komen te vervallen. Bovendien zou deze variant, bij het handhaven van de financiële taakstelling uit het coalitieakkoord, naar verwachting impliceren dat, naast de hoge inkomens, ook een significant deel van de middeninkomens geen toegang meer zou hebben tot huishoudelijke hulp op grond van de Wmo 2015. Tot slot bestaat bij deze variant het risico dat een beperkte groep cliënten (ondanks dat ze financieel in staat zijn om de huishoudelijke hulp zelf te betalen) vanwege andere redenen toch niet in staat zijn om de huishoudelijke hulp zelf te organiseren. Onderzoek wijst uit dat zij dan uitstromen naar duurdere vormen van zorg, zoals een verpleeghuis.¹³

De voorgestelde maatregel beoogt de druk op de Wmo-voorzieningen te verminderen, en om redenen zoals hiervoor in paragraaf 2.1 uiteen is gezet, is daarbij in het bijzonder gekozen voor het verminderen van het beroep dat vanuit de Wmo 2015 op de huishoudelijke hulp wordt gedaan. Dit betekent, dat een alternatief als bijvoorbeeld het generiek verhogen van het abonnementstarief om daarmee meer inkomsten voor de gemeenten te genereren, als minder passend wordt beschouwd. Immers, dat zou alle mensen treffen die gebruik maken van een Wmo-voorziening waarvoor het abonnementstarief geldt. Terwijl met de keuze voor het invoeren van een eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp ook antwoord wordt gegeven op een ervaren gevoel van onrechtvaardigheid, zoals hiervoor is toegelicht. In combinatie met het feit dat de huishoudelijke hulp een voorziening betreft die ook relatief eenvoudig op de markt beschikbaar is, heeft het kabinet voor onderhavige maatregel te kiezen en niet om de toegang tot andere voorzieningen waarvoor het abonnementstarief geldt, zoals bijvoorbeeld woningaanpassing of hulpmiddelen, te verminderen.

Ten aanzien van de overige onderdelen van het wetsvoorstel zijn geen alternatieven overwogen.

4. Verhouding tot nationale regelgeving

¹³ <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2019/11/26/wat-als-zorg-wegvalt>

In dit hoofdstuk wordt de verhouding van de verschillende onderdelen van deze wet tot nationale regelgeving omschreven.

In het coalitieakkoord worden naast de invoering van een passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp meerdere maatregelen getroffen op het gebied van eigen betalingen. Het eigen risico wordt slimmer en betaalbaarder en de hoogte van het verplicht eigen risico wordt tot en met 2025 bevroren. Tevens is afgesproken dat de invoering van een eigen bijdrage voor jeugdhulp wordt onderzocht. Daarnaast wil het kabinet de stapeling van eigen bijdragen monitoren en tegengaan, bijvoorbeeld door maximering van de eigen betalingen bij het geneesmiddelenvergoedingssysteem (GVS).

Het invoeren van een passende bijdrage voor huishoudelijke hulp draagt voor een deel van de cliënten bij aan de stapeling van zorgkosten. Daarom staat de maatregel haaks op de in het coalitieakkoord opgenomen maatregelen van het monitoren en tegengaan van stapeling van eigen bijdragen. Hetzelfde geldt voor een eventuele introductie van een eigen bijdrage voor Jeugd. Indien het tegengaan van stapeling bereikt moet worden, zal dit door aanvullende maatregelen moeten geschieden naast het slimmer en betaalbaarder maken van het eigen risico.

De verheldering van de start en pauzering van de eigen bijdrage middels dit wetsvoorstel sluit aan op de eigenbijdragesystematiek in andere zorgwetten, waarbij het ook gebruikelijk is dat enkel een eigen bijdrage verschuldigd is als ook gebruik gemaakt wordt van zorg.

Met de wijziging van de bepaling omtrent de indexatie van het abonnementstarief middels dit wetsvoorstel wordt aansluiting gezocht bij de wijze waarop de indexatie van de eigen bijdrage is geregeld vanuit de Wlz en voor beschermd wonen.

5. Verhouding tot de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Om de hoogte van de eigen bijdrage voor een voorziening voor huishoudelijke hulp te kunnen vaststellen is het noodzakelijk dat het CAK een toets op inkomen en vermogen van de cliënt uitvoert en kan vaststellen tot welk huishouden een cliënt behoort. De daartoe benodigde gegevens ter identificatie van de persoon en zijn of haar inkomens- en vermogensgegevens worden hiertoe door verschillende instanties verstrekt aan het CAK. Omdat het CAK ook de eigen bijdragen voor de Wlz vaststelt, kan het CAK op basis van eigen data de anticumulatie van de eigen bijdragen vanuit de Wmo 2015 en Wlz bewaken. De volgende gegevens zullen door het CAK worden uitgevraagd ter uitvoering van taak ingevolge dit wetsvoorstel om de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp te kunnen vaststellen.

Vanuit de Basisregistratie Personen (BRP) ontvangt het CAK de volgende gegevens van de cliënt:

- BSN
- NAW
- Geboortedatum
- Datum overlijden (indien van toepassing)
- Gehuwd of partnerschap, incl. begin- en einddatum

- BSN, NAW, geboortedatum, datum overlijden (indien van toepassing) echtgenoot/partner

Vanuit het UWV ontvangt het CAK in het kader van de passende eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp inkomensgegevens voor 18, 19 en 20 jarigen.

Vanuit de Sociale Verzekeringsbank (SVB) ontvangt het CAK (in verband met de status Duurzaam Gescheiden Leven) de volgende gegevens:

- BSN
- Soort recht: alleenstaanden AOW of gehuwden AOW. De SVB registreert de status Duurzaam Gescheiden Leven (DGL) niet als zodanig, terwijl dit wel relevant is voor de vaststelling van de hoogte van de eigen bijdrage. Daardoor moet het CAK uit de combinatie van gegevens uit de BRP (gehuwd/partnerschap) en SVB (alleenstaanden AOW) concluderen dat sprake is van DGL. Dit gaat slechts over AOW-gerechtigden en het CAK vraagt enkel gegevens op van klanten die in de BRP met gehuwd/partnerschap staan.

Vanuit de Belastingdienst ontvangt het CAK de volgende gegevens:

- BSN
- Belastbaar Loon
- Authentiek inkomen
- Verzamelinkomen
- Grondslag sparen en beleggen. Tot en met 2020 is dit het Aangeverdeeld grondslag sparen en beleggen. Vanaf 2021 is dit de 'Grondslag vermogenstoets'.

Het verstrekken van bovenstaande gegevens in het kader van de passende eigen bijdrage huishoudelijke hulp zal via reeds bestaande koppelingen in de ICT-systemen verlopen. Deze gelden thans al voor cliënten waarop het zogenoemde 'minimabeleid voor eigen bijdragen' van toepassing is (artikelen 2.1.4, vierde lid, onderdeel b, en 2.1.4a, vijfde lid, onderdeel b) en voor bijdragen voor beschermd wonen (artikel 2.1.4a, zevende lid). De in artikel 5.1.3 daartoe opgenomen grondslag voor gegevensverwerking zal op basis van de huidige tekst van dat artikel automatisch ook gaan gelden voor het vaststellen en innen van de bijdrage huishoudelijke hulp.

Deze gegevensverwerking betreft een gerechtvaardigd doel in de zin van artikel 6, eerste lid, onderdeel e, van de AVG nu de verwerking daarvan noodzakelijk is voor de op grond van artikel 2.1.4b aan het CAK toegekende taak tot het vaststellen en innen van de bijdrage.

Dat geldt eveneens voor de verwerking van persoonsgegevens door de gemeente (artikel 5.1.1) en het CAK (artikel 5.1.3), alsmede voor verstrekking door het CAK aan gemeenten (artikel 5.2.4).

De overige onderdelen van dit wetsvoorstel leiden niet tot nieuwe gegevensverwerkingen.

6. Caribisch Nederland

In 2010 is de keuze gemaakt om de voorloper van de Wmo 2015 niet van toepassing te verklaren op Caribisch Nederland. Ook de Wmo 2015 is niet van toepassing in Caribisch Nederland, en daarmee ook dit wetsvoorstel niet. Dat neemt niet weg dat voor een aantal voorzieningen die in Europees Nederland op basis van de Wmo 2015 worden verstrekt, geldt dat deze ook in Caribisch Nederland worden gefinancierd en gecontracteerd. Voornemen is om voor de BES-eilanden middels een algemene maatregel van bestuur toekomstig een gelijksoortige opdracht aan die van de Wmo 2015 te beleggen bij de openbare lichamen in Caribisch Nederland en de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport¹⁴. De invoering van de passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp via onderhavig wetsvoorstel kan worden meegewogen in toekomstige afwegingen van het kabinet ten aanzien van de vast te stellen eigen bijdragen voor voorzieningen op de BES-eilanden. Dit teneinde ook op de BES-eilanden de kosten beheersbaar te houden.

7. Gevolgen voor burgers en uitvoering (met uitzondering van financiële gevolgen)

In dit hoofdstuk wordt per onderdeel van dit wetsvoorstel ingegaan op de gevolgen voor burgers en de betrokken uitvoerende partijen (zorgaanbieders, gemeenten en CAK), met uitzondering van de financiële gevolgen. De financiële gevolgen komen in hoofdstuk 9 aan de orde.

7.1 Passende eigen bijdrage huishoudelijke hulp [deze paragraaf wordt nog nader aangevuld op basis van de uitvoeringstoetsen door CAK en VNG]

Gevolgen burgers

Voor burgers die gebruik maken van de huishoudelijke hulp via de Wmo 2015 zullen de administratieve lasten gelijk blijven. Zij ontvangen net als in de huidige situatie een beschikking bij de start of een mutatie en vervolgens maandelijks een factuur. De vaststelling en inning vindt net als nu plaats via het CAK. Voor het vaststellen van de eigen bijdrage maakt het CAK gebruik van een bericht van de gemeente en een koppeling met de Belastingdienst voor de toets op inkomen en vermogen. Er is ten opzichte van de huidige werkwijze geen aanvullende handeling van de cliënt zelf nodig. Er is een doenvermogenstoets uitgevoerd die schetst wat de nieuwe regels betekenen voor de assertiviteit en handelingsvermogen van de cliënt. Voor de uitkomsten uit deze toets wordt verwezen naar paragraaf 9.3.1 van deze toelichting. De complexiteit van de eigenbijdragesystematiek van de Wmo 2015 zal toenemen doordat naast het normale abonnementsstarief voor Wmo-voorzieningen (niet zijnde huishoudelijke hulp) nu een andere systematiek gaat gelden voor de eigen bijdrage van de huishoudelijke hulp. Het zal voor cliënten die voor de eerste keer huishoudelijke hulp ontvangen lastiger worden (ten opzichte van de huidige situatie) om vooraf de hoogte van de eigen bijdrage in te schatten. Dit komt met name doordat inkomensgegevens nodig zijn en een berekening om de hoogte van de bijdrage te bepalen. Er kan sprake zijn van een inkomensval waardoor actief bij het CAK aan de bel getrokken moet worden (zgn. peiljaarverlegging) of bij het college bij minimabeleid of andere bijzondere gevallen. Ook brengt de invoering van de passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp voor cliënten een extra

¹⁴ Kamerstuk 36 200 XVI, nr. 9.

privacy-impact met zich mee omdat inkomensgegevens noodzakelijk zijn voor de uitvoering in tegenstelling tot het abonnementstarief.

Tot slot kan de passende eigen bijdrage ertoe leiden dat cliënten afzien van het gebruik van huishoudelijke hulp vanuit de Wmo 2015. Deze cliënten zullen naar verwachting deels zelf een huishoudelijke hulp buiten de Wmo 2015 om organiseren.

Gevolgen zorgaanbieders

Aanbieders van huishoudelijke hulp in de Wmo 2015 zullen naar verwachting een afname of minder grote stijging van Wmo-cliënten ervaren. Zij kunnen zich hierop voorbereiden, bijvoorbeeld door hun organisatie aan te passen. Naar verwachting zullen zij ook te maken krijgen met aanpassingen in het I-Wmo berichtenverkeer tussen gemeenten en aanbieders

Gevolgen gemeenten

Naar verwachting zal er een nieuw bericht in het berichtenverkeer moeten worden ontwikkeld ten behoeve van de gegevensuitwisseling tussen gemeenten en CAK. Gemeenten zullen daarin, anders dan in de huidige situatie, onderscheid moeten maken tussen huishoudelijke hulp en overige Wmo 2015 voorzieningen. De nieuwe systematiek zal aanpassing van de gemeentelijk software vergen. Voor de aanpassing van de gegevensuitwisseling zal in de transitieperiode een project moeten worden ingericht met VNG, CAK, Ketenbureau i-sociaal domein, ZIN en VWS. Tevens zullen gemeenten, net als aanbieders, te maken krijgen met aanpassingen in het I-wmo berichtenverkeer met aanbieders.

Gemeenten behouden de mogelijkheid om minimabeleid toe te passen. Daarnaast heeft de nieuwe bijdragesystematiek ook geen gevolgen voor de mogelijkheid van gemeenten om huishoudelijke hulp te combineren met andere voorzieningen zoals begeleiding in één voorziening. De component huishoudelijke hulp is voorliggend voor de vaststelling van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp. Het los aanbieden van de voorzieningen zou voor de cliënt geen verschil maken in de hoogte van de bijdrage, omdat in dat geval alsnog enkel de bijdrage voor huishoudelijke hulp zou verschuldigd zijn.

Gevolgen CAK

Het CAK zal de nieuwe eigen bijdragesystematiek moeten inregelen in de eigen organisatie. Naar verwachting zal er een nieuw bericht in het berichtenverkeer moeten worden ontwikkeld ten behoeve van de gegevensuitwisseling tussen gemeenten en het CAK. Daarnaast zal het CAK voor alle cliënten die huishoudelijke hulp ontvangen een toets op inkomen en vermogen moeten uitvoeren via een koppeling met de Belastingdienst. Deze koppeling bestaat nu ook al voor cliënten waarop het zogenoemde 'minimabeleid voor eigen bijdragen' van toepassing is (cliënten tot een door de gemeente bepaald bijdrageplichtig inkomen betalen dan geen eigen bijdrage) en voor beschermd wonen.

7.2 Verheldering start en pauzering eigen bijdrage [deze paragraaf wordt nog nader aangevuld op basis van de uitvoeringstoetsen door CAK en VNG]

Gevolgen burgers

De administratieve lasten voor burgers die gebruik maken van ondersteuning op grond van de Wmo 2015 zullen, afhankelijk van in welke gemeente een cliënt woont, ongeveer gelijk blijven. Voor de start van de eigen bijdrage is ten opzichte van de huidige werkwijze in de nieuwe situatie geen extra handeling van de cliënt benodigd. In het geval een cliënt recht heeft op een pauzering van de eigen bijdrage, zal de cliënt dit op grond van dit wetsvoorstel uiterlijk zes weken na de onderbreking van de ondersteuning bij de gemeente moeten melden. Ook in de huidige situatie moet een cliënt zich melden bij de gemeente als de cliënt van mening is dat de periode waarover de eigen bijdrage is opgelegd niet klopt. Het is voor cliënten nu niet altijd duidelijk dat men dit bij de gemeente moet melden, waardoor cliënten ook vaak naar het CAK bellen. Doordat straks landelijke kaders gelden, is het voor cliënten inzichtelijker wanneer het recht op pauzeren geldt en wat cliënten waar en wanneer moeten doorgeven. Hoofdstuk 10 schetst de gevolgen van de nieuwe regels voor de assertiviteit en handelingsvermogen van de cliënt in het kader van de doenvermogenstoets.

Gevolgen zorgaanbieders

Dit wetsvoorstel brengt naar verwachting enige extra administratieve lasten met zich mee voor zorgaanbieders, omdat gemeenten bij zorgaanbieders zullen verifiëren of ondersteuning daadwerkelijk is gepauzeerd. Daar waar gemeenten met zorgaanbieders afspreken dat zorgaanbieders zelf melden bij gemeenten in welke gevallen en voor hoelang tijdelijk geen ondersteuning wordt geleverd, levert deze afspraak ook extra administratieve lasten voor zorgaanbieders op. Zij zullen gemeenten dan in voorkomende gevallen moeten informeren over tijdelijk niet geleverde ondersteuning. Dit vloeit dan echter niet direct voort uit het wetsvoorstel, maar uit een daarmee samenhangende praktische werkwijze. Dit voorkomt dat de gemeente zelf navraag moet gaan doen. De explicitering van het startmoment voor de verschuldigdheid van de eigen bijdrage levert naar verwachting geen extra administratieve lasten op voor aanbieders. Aanbieders zijn nu ook reeds verplicht de gemeenten via een gestandaardiseerd bericht te informeren over het moment waarop de levering van de voorziening start. Wel heeft de explicitering van het startmoment voor de verschuldigdheid van de eigen bijdrage voor aanbieders mogelijk tot gevolg dat zij hier minder vragen over ontvangen van cliënten.

Gevolgen gemeenten

Afhankelijk van hoe een gemeente op dit moment het start- en pauzebeleid heeft vormgegeven, blijven de administratieve lasten gelijk of nemen ze toe. Gemeenten zullen het omschreven start- en pauzemoment als zodanig in hun verordening moeten verankeren. Vervolgens moeten gemeenten het beleid zorgvuldig invoeren. Gemeenten die nu niet de start van de voorziening (maar bijvoorbeeld de datum van de beschikking) hanteren als startmoment voor de verschuldigdheid van de eigen bijdrage, zullen aanpassingen in hun werkwijze moeten doorvoeren. De mate van aanpassing is afhankelijk van het beleid dat de gemeente tot dat moment hanteert. Omdat via de huidige iWmo standaarden voor de start van de voorziening reeds een gestandaardiseerd bericht verplicht is gesteld (art. 3j Uitvoeringsregeling Wmo 2015), levert de explicitering van het startmoment voor de verschuldigdheid van de eigen bijdrage in onderhavig wetsvoorstel naar verwachting geen extra berichtenverkeer voor gemeenten op.

Ten aanzien van het pauzebeleid moeten cliënten worden geïnformeerd over waar zij terecht kunnen met een verzoek om de eigen bijdrage tijdelijk op te schorten en binnen welke termijn. De gemeente moet nadat een cliënt zich meldt, beoordelen of er inderdaad sprake is van een pauze conform de vereisten in de verordening. Dit hoeft niet in alle gevallen zo te zijn. Als een cliënt meerdere voorzieningen op grond van de Wmo 2015 ontvangt en één van deze voorzieningen wordt meer dan een kalendermaand niet geleverd, blijft de eigen bijdrage bijvoorbeeld gewoon doorlopen. Gemeenten zullen naar verwachting bij een deel van de ontvangen verzoeken om opschorting van de eigen bijdrage bij aanbieders verifiëren of de ondersteuning daadwerkelijk tijdelijk niet plaatsvindt. Als de gemeente heeft geconcludeerd dat de cliënt recht heeft op een tijdelijke opschorting van de eigen bijdrage, moet de gemeente een stopbericht aan het CAK sturen. Als de voorziening weer wordt geleverd, start de gemeente de inning van de eigen bijdrage door een startbericht aan het CAK te verzenden.

Naast de meldingsmogelijkheid bij de gemeente van cliënten als zij tijdelijk geen ondersteuning ontvangen kunnen gemeenten (optioneel) ook met zorgaanbieders afspreken dat zorgaanbieders melden in welke gevallen cliënten tijdelijk geen ondersteuning ontvangen, zodat de eigen bijdrage kan worden gepauzeerd. Hiervoor is mogelijk een aanpassing in het iWmo berichtenverkeer nodig.

Gevolgen CAK

Het CAK zal in het kader van de pauzering van de eigen bijdrage te maken krijgen met extra stop- en startberichten van gemeenten. Naar verwachting is vaak achteraf pas duidelijk dat een cliënt meer dan een kalendermaand geen gebruik heeft kunnen maken van Wmo-ondersteuning, waardoor er een correctie nodig is op de factuur of facturen die al aan de cliënt zijn verzonden. Dit kan leiden tot verwarring bij een cliënt, waardoor er mogelijk meer vragen en bezwaren vanuit cliënten worden ingediend bij het CAK. Dit zorgt voor extra administratieve lasten bij het CAK. Daarnaast moet het CAK ook de samenloop tussen de eigen bijdragen voor huishoudelijke hulp en het abonnementstarief bewaken. Als de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp tijdelijk wordt opgeschort, maar de cliënt maakt nog wel gebruik van een hulpmiddel, dan stopt de eigen bijdrage niet volledig, maar betaalt de cliënt het abonnementstarief. Over het startmoment voor de verschuldigdheid van de eigen bijdrage ontvangt het CAK nu regelmatig vragen en bezwaren (bijvoorbeeld in gevallen waarin een cliënt op een wachtlijst voor een voorziening staat, maar wel al een eigen bijdrage in rekening wordt gebracht). Naar verwachting zal CAK kort na invoering van dit wetsvoorstel extra vragen ontvangen over de explicitering van het startmoment voor de eigen bijdrage. Op de langere termijn zal deze explicitering er naar verwachting toe leiden dat het CAK hier minder vragen over ontvangt. Deze explicitering leidt voor het CAK naar verwachting per saldo tot een administratieve lastenverlichting.

7.3 Wijziging bepalingen indexatie abonnementstarief [deze paragraaf wordt nog nader aangevuld op basis van de uitvoeringstoetsen door CAK en VNG]

Met de wijziging van de bepaling omtrent de indexatie van het abonnementstarief middels dit wetsvoorstel wordt beoogd dat de indexatie van het abonnementstarief, net als voor de in te voeren passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp, jaarlijks verplicht worden gesteld. Het abonnementstarief is sinds de invoering in 2019 niet

geïndexeerd. Hieronder wordt ingegaan op de gevolgen van de beoogde toekomstige jaarlijkse indexering van de eigen bijdragen op basis van de CPI.

Gevolgen burgers en gemeenten

Voor burgers en gemeenten heeft de jaarlijkse indexatie van het abonnementstarief en de passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp enkel financiële gevolgen (zie hoofdstuk 9 van deze toelichting). De jaarlijkse indexatie van de eigen bijdragen vergt geen handelingen van cliënten.

Gevolgen zorgaanbieders

Zorgaanbieders ervaren gevolgen van de jaarlijkse indexatie van het abonnementstarief en de passende eigen bijdrage indien cliënten op basis van de geïndexeerde bijdrage besluiten geen gebruik meer te maken van hun diensten. Omdat met de jaarlijkse indexatie enkel wordt meebewogen met de ontwikkelingen in de prijzen van consumentengoederen ligt het niet in de lijn der verwachting dat de jaarlijkse indexatie van het abonnementstarief en de passende eigen bijdrage een groot remeffect zal hebben op het gebruik van wmo-voorzieningen.

Gevolgen CAK

Het CAK voert op het moment van schrijven een uitvoeringstoets uit om alle uitvoeringsaspecten van jaarlijkse indexatie inzichtelijk te maken. Indexeren is geen nieuwe taak voor het CAK. Voor de eigen bijdrage voor beschermd wonen en de Wlz gebeurt dit al jaarlijks. Het abonnementstarief is door het CAK tot op heden nog niet geïndexeerd. Naar verwachting leidt deze maatregel niet tot een toename van de administratieve lasten.

8. Toezicht en handhaving

Het college van burgemeester en wethouders is op grond van de Wmo 2015 binnen gemeenten verantwoordelijk voor de juiste toepassing van hetgeen in dit wetsvoorstel is bepaald ten aanzien van de eigen bijdrage in het kader van de Wmo 2015. De controle op een juiste uitvoering van de eigen bijdragesystematiek door het college van burgemeester en wethouders ligt primair bij de gemeenteraad. Daar waar gemeenten duidelijk de wettelijke kaders omtrent de eigen bijdragesystematiek overschrijden, kan de Staatssecretaris van VWS worden aangesproken als interbestuurlijk toezichthouder. De Staatssecretaris van VWS zal hierbij vervolgens de stappen van de interventieladder interbestuurlijk toezicht hanteren.

Het toezicht op de uitvoering van wettelijke regelingen door het CAK is op basis van artikel 16 Wet marktordening gezondheidszorg belegd bij de NZa. De NZa publiceert jaarlijks en indien hiertoe aanleiding bestaat op basis van onderzoek een toezichtoordeel over de uitvoering van wettelijke regelingen door het CAK. Op basis van dit oordeel voert het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, als opdrachtgever van het CAK, het gesprek met CAK over de uitvoering van de wettelijke regelingen.

9. Financiële gevolgen

In dit wetsvoorstel wordt de mogelijkheid gecreëerd om via een algemene maatregel van bestuur een eigenbijdragesystematiek voor de huishoudelijke hulp vast te stellen en nadere eisen te stellen aan de indexatie van het abonnementstarief. Het creëren van

deze mogelijkheden heeft op zichzelf geen financiële gevolgen. De voornemens die op basis van dit wetsvoorstel nader vorm krijgen in een algemene maatregel van bestuur, hebben wel financiële gevolgen. De exacte financiële consequenties zullen in de toelichting bij die algemene maatregel van bestuur worden geschetst. Verder wordt met dit wetsvoorstel een grondslag geïntroduceerd om nader te regelen wanneer de verschuldigdheid van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening of een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie op grond van de Wmo 2015 start en wanneer deze eigen bijdrage kan worden gepauzeerd.

Hieronder worden de gevolgen voor verschillende betrokken partijen uiteen gezet. De gevolgen van de beoogde invoering van de passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp worden op hoofdlijnen geschetst, aangezien de exacte gevolgen sterk samenhangen met de exacte vormgeving van deze maatregel, die in een algemene maatregel van bestuur vorm zal krijgen.

Burgers

In globale lijnen zal de nieuwe eigen bijdragesystematiek voor huishoudens (behalve niet-AOW gerechtigde meerpersoonshuishoudens, die uitgezonderd blijven voor het betalen van een eigen bijdrage) die gebruik maken van huishoudelijke hulp de volgende gevolgen hebben. Voor huishoudens met een bijdrageplichtig inkomen onder 185% van het sociaal minimum heeft invoering van de passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp geen gevolgen. De eigen bijdrage blijft voor hen gelijk aan het abonnementstarief. Vanaf de inkomensgrens zal de eigen bijdrage lineair stijgen, naarmate het bijdrageplichtig inkomen stijgt, tot een maximum van €255 per maand (voor de volledige beschrijving van de beoogde vormgeving van de eigenbijdragesystematiek wordt verwezen naar paragraaf 3.1 van deze memorie van toelichting). Voor burgers met een bijdrageplichtig inkomen boven 185% van het sociaal minimum heeft de invoering van de passende eigen bijdrage derhalve negatieve inkomenseffecten. De exacte inkomenseffecten zullen worden toegelicht in de nota van toelichting van de algemene maatregel van bestuur op basis van dit wetsvoorstel.

De uniformering van de start en pauzering van de verschuldigdheid van een eigen bijdrage op basis van dit wetsvoorstel heeft voor burgers tot gevolg dat zij in alle gemeenten pas vanaf de start van de ondersteuning een eigen bijdrage gaan betalen. Nu komt het nog voor dat gemeenten de inning van de eigen bijdrage al vanaf een eerder moment starten (bijvoorbeeld vanaf het moment dat de cliënt een beschikking heeft ontvangen). De nadere regelgeving rondom de pauzering van de eigen bijdrage heeft tot gevolg dat cliënten bij een onderbreking van de ondersteuning van minimaal één maand die niet redelijkerwijs te wijten is aan de cliënt kunnen verzoeken tot pauzering van de eigen bijdrage. Cliënten hoeven dan over de periode van onderbreking geen eigen bijdrage te betalen. Afhankelijk van de aard van de voorziening kan dit betekenen dat cliënten over de onderbrekingsperiode ofwel het abonnementstarief (nu € 19) ofwel de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp (variërend tussen de € 19 en € 255 per maand) niet hoeven te betalen.

De wijziging ten aanzien van de indexatie van het abonnementstarief die via dit wetsvoorstel wordt voorgesteld, beoogt dat het abonnementstarief vanaf 2025 jaarlijks

verplicht wordt geïndexeerd (hetgeen nu nog een jaarlijkse keuze voor het kabinet betreft). Een jaarlijkse verplichte indexatie van het abonnementstarief zal ertoe leiden dat cliënten een hogere eigen bijdrage betalen. Door de koppeling van de indexatie aan de CPI, stijgen de eigen bijdragen in dezelfde mate als de gemiddelde stijging van de consumentenprijzen.

Aanbieders

In globale lijnen zal de nieuwe eigen bijdragesystematiek voor cliënten die gebruik maken van huishoudelijke hulp voor aanbieders van huishoudelijke hulp tot gevolg hebben dat de vraag naar hun dienstverlening op basis van de Wmo 2015 minder hard zal stijgen.

De uniformering van de start en pauzering heeft mogelijk de volgende gevolgen voor aanbieders. Mogelijk zal een deel van de gemeenten met aanbieders willen afspreken dat zij onderbrekingen van dienstverlening (binnen de gestelde kaders in deze wet) doorgeven aan de gemeente. Dit wetsvoorstel verplicht aanbieders hier niet toe, maar het kan wel indirect de inzet op afspraken hierover tot gevolg hebben. In gemeenten waar deze afspraak wordt gemaakt, moet in de afspraken over reële tarieven voor aanbieders rekening worden gehouden met de kosten die aanbieders maken op basis van deze afspraken.

De gevolgen van de wijziging van de indexatie van de eigen bijdragen die met dit wetsvoorstel wordt doorgevoerd voor aanbieders, zijn moeilijk in te schatten. Als de eigen bijdragen hierdoor harder zouden stijgen dan in de situatie dat dezen niet verplicht hoeven te worden geïndexeerd, zou dit consequenties kunnen hebben voor het gebruik van voorzieningen (en daarmee ook voor de markt van aanbieders). Een vergelijking met de situatie dat het een keuze blijft, is echter moeilijk te maken omdat niet kan worden ingeschat welke keuzes dan op de langere termijn jaarlijks zou worden gemaakt ten aanzien van de indexatie van de eigen bijdragen.

Gemeenten

In globale lijnen zal de nieuwe eigen bijdragesystematiek voor de huishoudelijke hulp naar verwachting voor gemeenten tot gevolg hebben dat er minder beroep wordt gedaan op de Wmo-voorziening huishoudelijke hulp én dat er een hoger bedrag aan opbrengsten van eigen bijdragen door gemeenten zal worden ontvangen. Thans wordt voorzien dat hierdoor de netto uitgaven van gemeenten aan huishoudelijke hulp met € 95 mln zullen dalen (de netto uitgaven zijn de uitgaven aan huishoudelijke hulp verminderd met de opbrengsten van eigen bijdragen).

Deze € 95 miljoen zal per 2025 structureel worden uitgenomen uit het Gemeentefonds. Hierdoor verbetert de financiële houdbaarheid van de Wmo 2015. Het bedrag van € 95 mln is taakstellend opgenomen in de startnota van het kabinet.

Om druk op de Wmo-voorzieningen te verminderen, is in het Integraal Zorgakkoord aanvullend afgesproken dat er per 2025 extra structurele financiële ruimte voor gemeenten wordt gecreëerd ter grootte van € 110 miljoen voor Wmo-voorzieningen.

Hiertoe zullen financiële maatregelen worden uitgewerkt die per 2025 ingaan. Waar nodig worden deze maatregelen ook aan het parlement voorgelegd ter instemming.

Met de invoering van de passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp en de structurele financiële ruimte die in het Integraal Zorgakkoord is afgesproken, zijn gemeenten beter in staat om een evenwichtig voorzieningenaanbod (niveau) te onderhouden voor hun ingezetenen als het gaat om begeleiding, huishoudelijke hulp, hulpmiddelen en woningaanpassingen.

De raming van de financiële effecten van de invoering van de passende eigen bijdrage is mede gebaseerd op de beschikbare informatie over de financiële effecten van de invoering van het abonnementstarief voor het gebruik van de huishoudelijke hulp. Deze effecten zijn meerjarig gemonitord.

De uniformering van de start en pauzering van de verschuldigdheid van de eigen bijdrage heeft voor gemeenten tot gevolg dat zij hier landelijk hetzelfde mee om moeten gaan. De uniformering heeft enkel financiële gevolgen voor gemeenten die nu al voor de start van Wmo-ondersteuning een eigen bijdrage in rekening brengen bij de cliënt en gemeenten die ook bij een langere onderbreking van ondersteuning die niet voor rekening van de cliënt komt geen mogelijkheden bieden aan de cliënt voor een pauzering van de eigen bijdrage. Omdat de eisen voor de start en pauzering van de verschuldigdheid van de eigen bijdragen een explicitering vormen van de bestaande eis dat een bijdrage enkel verschuldigd is bij gebruik van een voorziening, is geen compensatie voorzien voor gemeenten die nu al voor de start van Wmo-ondersteuning een eigen bijdrage in rekening brengen bij de cliënt en gemeenten die ook bij een langere onderbreking van ondersteuning die niet voor rekening van de cliënt komt geen mogelijkheden bieden aan de cliënt voor een pauzering van de eigen bijdrage.

De wijziging van de indexatie van het abonnementstarief die met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld, heeft voor gemeenten vanaf 2025 tot gevolg dat zij met grotere zekerheid ten opzichte van nu jaarlijks hogere inkomsten vanuit het abonnementstarief ontvangen vanwege de jaarlijkse indexatie van deze eigen bijdragen. Beoogd is om bij algemene maatregel van bestuur eenzelfde indexatiesystematiek in te voeren voor de eigen bijdrage huishoudelijke hulp. Omdat de kosten van voorzieningen voor gemeenten ook jaarlijks stijgen, wordt met de verplichte indexatie van de eigen bijdragen de houdbaarheid van de Wmo-uitgaven door gemeenten versterkt.

CAK

De nieuwe eigenbijdragesystematiek voor de huishoudelijke hulp zal voor het CAK naar verwachting tot gevolg hebben dat de uitvoeringslasten van de eigen bijdragen op basis van de Wmo 2015 stijgen. Het CAK moet naast het abonnementstarief ook een nieuw systeem inrichten waarmee de passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp wordt bepaald en het CAK moet aanpassingen doorvoeren in het berichtenverkeer. Voor de invoering van de passende eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp is de stijging van de uitvoeringslasten voor het CAK ingeschat op jaarlijks € 15 miljoen. [Op basis van de uitvoeringstoets van het CAK wordt gezien of dit bedrag toereikend is.]

De uniformering van de start en pauzering van de verschuldigdheid van de eigen bijdrage heeft voor het CAK naar verwachting zowel een stijging van de uitvoeringslasten als een daling van de structurele administratieve lasten tot gevolg. Voor een toelichting van de redenen hiervoor wordt verwezen naar de beschreven gevolgen voor het CAK in hoofdstuk 9 van deze toelichting. [Ook voor deze maatregel zal op basis van de uitvoeringstoets door het CAK worden gezien wat de exacte effecten op de uitvoeringslasten van het CAK zijn.]

[Ten aanzien van de jaarlijkse indexatie van het abonnementstarief wordt momenteel reeds, los van dit wetsvoorstel, door het CAK een uitvoeringstoets uitgevoerd om alle uitvoeringsaspecten van jaarlijkse indexatie (ook met het oog op de komende jaren) inzichtelijk te maken. Indexeren is geen nieuwe taak voor het CAK. Voor de eigen bijdrage voor beschermd wonen en de Wlz gebeurt dit al jaarlijks. Het abonnementstarief is door het CAK tot op heden nog niet geïndexeerd. Op basis van deze uitvoeringstoets kunnen de consequenties van jaarlijkse indexatie voor de uitvoeringslasten van het CAK worden bepaald.]

10. Advies en consultatie

10.1 ATR

Dit wetsvoorstel is samen met de (ontwerp) algemene maatregel van bestuur, waarin invulling wordt gegeven aan de in dit wetsvoorstel geboden grondslag om bij algemene maatregel van bestuur regels te stellen inzake de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp, op 1 augustus 2022 voor advies voorgelegd aan het ATR.

Het ATR heeft op 24 augustus 2022 advies uitgebracht. Dit advies ziet zowel op het wetsvoorstel als op vooraf genoemd ontwerpbesluit. De ATR adviseert het wetsvoorstel niet in te dienen en het besluit niet vast te stellen. Het ATR heeft de volgende punten van advies meegegeven:

1. Het college adviseert een nadere onderbouwing van nut, noodzaak en doelbereik van de voorgenomen wijziging van de regeling van de eigen bijdrage voor de voorziening huishoudelijke hulp.
2. Het college adviseert om het doel van wet en besluit nader in te vullen en van een concrete en toetsbare norm te voorzien.
3. Het college adviseert om in de toelichting inzicht te bieden in de (meer) generale alternatieven die zijn overwogen om het beschikbaarheids-probleem van alle voorzieningen van de Wmo 2015 op te lossen en de daarbij gemaakte afwegingen.
4. Het college adviseert om met behulp van een praktijkproef of praktijksimulatie een toets op het 'doenvermogen' uit te voeren.
5. Het college adviseert in de toelichting de werkbaarheid van de aanpassing voor zorgaanbieders van het berichtenverkeer te onderbouwen.
6. Het college adviseert om de beschrijving van de regeldrukgevolgen aan te meten met de door burgers mogelijk te ervaren regeldruk aan te vullen, de omvang van de gevolgen voor de regeldruk te ramen en de uitkomsten daarvan in de toelichting op wet en besluit te verantwoorden.

Het advies van het ATR heeft aanleiding gegeven om de onderbouwing van het wetsvoorstel op meerdere punten aan te vullen.

Naar aanleiding van het eerste adviespunt van het ATR is paragraaf 2.1 van deze memorie van toelichting aangevuld. Met die aanvullingen wordt inzichtelijk gemaakt dat de invoering van het abonnementstarief heeft geleid tot in het bijzonder een toename van het beroep dat is gedaan op de huishoudelijke hulp en welk financieel effect dat heeft gehad. Voorts wordt nader uiteengezet waarom de maatregel zich beperkt tot de huishoudelijke hulp. Met de invoering van onderhavige maatregel en de extra compensatie die de gemeenten ontvangen voor de aanzuigende werking die het abonnementstarief heeft gehad, wordt de druk op de beschikbaarheid van Wmo-voorzieningen verminderd en de houdbaarheid van de Wmo-uitgaven verbeterd.

Het advies van het ATR om het doel van de maatregel nader in te vullen is opgevolgd door nadrukkelijker uit te leggen wat de onderhavige maatregel zal behelzen. Het invoeren van een passende bijdrage voor de huishoudelijke hulp wordt door het kabinet gezien als een passende maatregel om het beroep op de Wmo-voorziening huishoudelijke hulp te verminderen. Met het beperken van de aanzuigende werking ten aanzien van de huishoudelijke hulp moet in totaal €95 miljoen door gemeenten worden bespaard (de optelsom van minder hoge uitgaven aan huishoudelijke hulp én hogere inkomsten uit eigen bijdragen voor huishoudelijke hulp). In de startnota van het kabinet is opgenomen dat dit bedrag per 2025 wordt uitgenomen uit het Gemeentefonds.

Aan het derde adviespunt van het ATR is invulling gegeven door in deze memorie van toelichting enerzijds nader uit te leggen waarom specifiek naar de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp wordt gekeken. Anderzijds is de memorie van toelichting aangevuld met overwogen alternatieven.

Het kabinet wijst in reactie op adviespunt 4 naar paragraaf 3 van dit hoofdstuk, waar nader ingegaan wordt op de vraag of de voorgestelde maatregel doenlijk is voor burgers.

[De reactie op adviespunt 5 en 6 wordt nog toegevoegd op basis van de uitvoeringstoetsen van de VNG en CAK.]

10.2 Advies Autoriteit Persoonsgegevens

[Deze paragraaf wordt nog ingevuld op basis van het advies van de Autoriteit Persoonsgegevens.]

10.3 Doenvermogenstoets

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) heeft in 2017 het rapport *Weten is nog geen doen: Een realistisch perspectief op redzaamheid* gepubliceerd. De WRR constateert dat de overheid in toenemende mate een beroep doet op de redzaamheid van mensen, terwijl de menselijke vermogens daartoe begrensd zijn. Door een realistischer ontwerp van beleid kan de overheid de redzaamheid van burgers versterken. In het rapport beveelt de WRR aan om bij voorgenomen beleid en regelgeving vooraf te toetsen of de regeling doenlijk is voor burgers. In reactie op dit

rapport heeft het kabinet besloten om bij het maken van beleid en regelgeving voortaan meer aandacht te besteden aan het doenvermogen van de burger. De kernvraag bij deze zogenoemde doenvermogenstoets luidt: wordt bij de regeling uitgegaan van een realistische inschatting van het vermogen van burgers om acties te ondernemen die de wet biedt of verlangt en zijn er passende maatregelen getroffen (zoals beperken van keuzeaanbod en complexiteit) zodat burgers de regeling eenvoudig kunnen toepassen?

10.3.1 Passende eigen bijdrage huishoudelijke hulp

De nieuwe passende eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp wijzigt niets wezenlijks aan de acties die de cliënten al moeten uitvoeren in het kader van hun eigen bijdrage. Wel is de nieuwe systematiek voor de eigen bijdrage huishoudelijke hulp complexer dan de huidige systematiek, omdat de eigen bijdrage inkomens- en vermogensafhankelijk wordt. Hierdoor is het voor burgers lastiger om vooraf in te schatten hoe hoog de eigen bijdrage is die ze moeten betalen, en om te begrijpen hoe de hoogte van de eigen bijdrage wordt berekend. Er is sprake van extra mentale lasten als het gaat om het verwerken van informatie. Om deze extra mentale lasten te beperken, zullen cliënten worden geholpen om inzicht te krijgen in de hoogte van de eigen bijdrage. Zo zal er een rekentool op de website van het CAK worden geplaatst, waarmee cliënten eenvoudig hun eigen bijdrage kunnen uitrekenen. Daarnaast zorgen ook verschillende ontwerpkeuzes in de eigenbijdragesystematiek voor de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp ervoor dat de complexiteit beperkt blijft. Zoals toegelicht zorgde de koppeling tussen de hoogte van de eigen bijdrage en het zorggebruik eerder voor veel vertraging bij het opleggen van de eigen bijdrage, wat leidde tot stapelfacturen voor cliënten (een factuur over meer dan twee perioden). Er is daardoor bewust gekozen om geen koppeling te maken tussen de hoogte van de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp en het zorggebruik.

Omdat de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp weer inkomens- en vermogensafhankelijk wordt, gaat peiljaarverlegging weer een grotere rol spelen. In de reguliere situatie wordt de eigen bijdrage door het CAK berekend op basis van het inkomen en vermogen van de cliënt van twee jaar terug (t-2). Als er bij een cliënt sprake is van een verval in het inkomen, dan kan de cliënt bij het CAK een peiljaarverlegging aanvragen. In dat geval wordt de eigen bijdrage gebaseerd op het te verwachten inkomen en vermogen van het huidige jaar. De cliënt moet dit wel zelf aanvragen bij het CAK. Waar een peiljaarverlegging voor het abonnementstarief tot nu toe uitsluitend zinvol was in het kader van minimabeleid, wordt het nu ook relevant voor de hoogte van de passende eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp. Dit is geen nieuwe eigenschap van de eigenbijdragesystematiek, maar wordt dus wel weer relevanter bij huishoudelijke hulp vanwege de inkomens- en vermogensafhankelijkheid van de nieuwe eigen bijdrage.

Wat daarnaast weer meer gaat spelen is dat de cliënt een informatieplicht aan het CAK heeft als er zaken veranderen in de persoonlijke situatie van de cliënt die van invloed kunnen zijn op de hoogte van de eigen bijdrage. Ook dit is geen nieuwe eigenschap van de eigenbijdragesystematiek, maar in de nieuwe situatie zal een wijziging in de huishoudsamenstelling veelal tot een wijziging in het bijdrageplichtig inkomen en daarmee de eigen bijdrage leiden. Dit kan direct gevolgen hebben voor de hoogte van de eigen bijdrage. In het geval een cliënt niet verplicht was aangifte voor de inkomstenbelasting te doen en het CAK afhankelijk is van gegevens van de klant of van het UWV, zal de cliënt een wijziging in inkomen bij het CAK moeten melden. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij cliënten die in het jaar van de Wmo-ondersteuning voor het eerst een eigen inkomen ontvingen.

Ook neemt de complexiteit van de eigenbijdragesystematiek van de Wmo 2015 toe, doordat naast het abonnementstarief voor Wmo-voorzieningen en de inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor beschermd wonen, nu een andere systematiek geldt voor de eigen bijdrage van de huishoudelijke hulp. Een cliënt kan ook te maken krijgen met meer dan één van deze systematieken. Naar verwachting zullen vaker correcties achteraf noodzakelijk zijn, wanneer blijkt dat een wijziging van abonnementstarief naar eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp nodig is, of andersom. Deze complexiteit verhoogt het risico op fouten in het eigen bijdrage proces, waardoor ook het risico groter wordt dat cliënten foutieve beschikkingen en/of facturen ontvangen. In deze gevallen zullen veel cliënten waarschijnlijk bellen naar de gemeente of het CAK, en/of in bezwaar gaan.

Indien er toch iets verkeerd is gegaan bij het opleggen van de eigen bijdrage of het bepalen van de hoogte van de eigen bijdrage, dan heeft het CAK mogelijkheden om maatwerk toe te passen. In het geval de initiële eigen bijdrage niet tijdig is opgelegd, heeft het CAK de mogelijkheid om de oplegging te beperken tot maximaal een maand of om te besluiten dat de bijdrage in zijn geheel niet verschuldigd is indien het gaat om een ernstige tekortkoming of vertraging in de gegevensuitwisseling of verwerking daarvan die noodzakelijk is voor het vaststellen van de bijdrage, die tekortkoming of vertraging niet aan de cliënt te wijten is én zich bijzondere of verzwarende omstandigheden voordoen voor de cliënt.

Bovenstaande geldt ook voor een naheffing als gevolg van een herziening van de eigen bijdrage. De termijn kan verkort worden van 36 maanden tot 12 maanden in geval van een ernstige tekortkoming of vertraging in de gegevensuitwisseling of verwerking daarvan die noodzakelijk is voor het herzien van de bijdrage én die tekortkoming of vertraging niet aan de cliënt te wijten is. Nog minder maanden of niet verschuldigd verklaren kan als er daarnaast bijzondere of verzwarende omstandigheden voordoen voor de cliënt.

De gemeente heeft daarnaast ook de mogelijkheid om cliënten in specifieke situaties vrij te stellen van de eigen bijdrage. Zo kan de gemeente minimabeleid hanteren, waardoor alle cliënten met een inkomen onder de door de gemeente vastgestelde inkomensgrens geen eigen bijdrage hoeven te betalen. Ook kan een gemeente een individuele cliënt vrijstellen van de eigen bijdrage, bijvoorbeeld als er sprake is van onvoldoende betalingscapaciteit.

Er zijn dus in de huidige Wmo 2015 en het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 al verschillende mogelijkheden om maatwerk te bieden aan kwetsbare burgers, wat positief is voor de mentale belasting van burgers.

10.3.2 Pauze van het abonnementstarief en de eigen bijdrage huishoudelijke hulp

Het pauzeren van de eigen bijdrage in het geval een cliënt geen ondersteuning ontvangt terwijl dit niet aan de cliënt toe te rekenen is, vraagt om een handeling voor cliënten. Een cliënt moet het pauzeren van de eigen bijdrage namelijk zelf aanvragen bij de gemeente en is daarbij ook gehouden aan een termijn. Op dit moment is het pauzeren van de eigen bijdrage de beleidsvrijheid van de gemeente, en in de praktijk zal een cliënt zich nu ook al bij de gemeente of het CAK melden als de cliënt van mening is recht te hebben op een pauze in de eigen bijdrage. Doordat straks landelijke kaders gelden, is het voor cliënten

inzichtelijker wanneer het recht op pauzeren geldt. Gemeenten moeten er voor zorgen dat dit helder wordt gecommuniceerd aan cliënten, en duidelijk maken waar een cliënt zich kan melden in het geval de cliënt een pauze wil aanvragen. Omdat met deze wijziging pauzeren onder voorwaarden een recht wordt voor de cliënt, zullen meer cliënten er aanspraak op willen maken. Risico is dat het de cliënt onvoldoende duidelijk is dat de pauze bij de gemeente moet worden aangevraagd en dat hij, naar aanleiding van de ontvangen factuur van het CAK, in plaats daarvan eerst met het CAK contact opneemt over pauzeren. Pauzeren heeft ook tot gevolg dat de eigen bijdrage, die dan immers al is opgelegd, gecorrigeerd moet worden, wat tot extra communicatie naar de cliënt leidt vanuit het CAK.

Alles overwegende wordt de druk op het doenvermogen in totaliteit aanvaardbaar geacht.

10.4 Uitvoeringstoets Decentrale Overheden

[Deze paragraaf wordt nog ingevuld op basis van de uitvoeringstoets Decentrale Overheden.]

10.5 Uitvoeringstoetsen

[Deze paragraaf wordt nog ingevuld op basis van de uitvoeringstoetsen van VNG en CAK.]

10.6 Internetconsultatie

[Deze paragraaf wordt nog ingevuld op basis van de ingezonden reacties vanuit de internetconsultatie.]

11. Overgangsrecht en inwerkingtreding

Het streven is om onderhavig wetsvoorstel uiterlijk 1 januari 2024 te publiceren in het Staatsblad. De bepaling omtrent het schrappen van art. 8.3 en art. 8.4 Wmo 2015 zal dan direct in werking treden. Voor de verdere onderdelen van onderhavig wetsvoorstel wordt een inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2025 beoogd. Voor de invoering van de eigenbijdragesystematiek voor de huishoudelijke hulp wordt een implementatietermijn van één jaar nodig geacht zodat het CAK de nieuwe eigenbijdragesystematiek tijdig kan inrichten en gemeenten de benodigde data ten behoeve van de inwerkingtreding van de nieuwe eigen bijdrage per 1 januari 2025 tijdig kunnen aanleveren. De implementatietermijn is tevens nodig om bestaande cliënten die gebruik maken van huishoudelijke hulp tijdig te kunnen informeren over de nieuwe eigen bijdrage die zij verschuldigd zijn per 1 januari 2025 en op basis hiervan eventueel een afweging kunnen maken omtrent het gebruik van huishoudelijke hulp in het kader van de Wmo 2015. De bedoeling is dat alle cliënten met huishoudelijke hulp per 1 januari 2025 de nieuwe eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp zullen betalen. Ook ten aanzien van het gewijzigde start- en pauzebeleid wordt een implementatietermijn van één jaar wenselijk geacht. Gemeenten die nog niet voldoen aan het gewijzigde start- en pauzebeleid zullen hun verordeningen moeten aanpassen en de uitvoering van het start- en pauzebeleid moeten aanpassen. Omdat dit zowel een nieuwe werkwijze als wijzigingen in ICT-systemen kan behelzen, wordt een termijn van één jaar na de publicatie van het wetsvoorstel wenselijk geacht. Bovendien wordt het wenselijk geacht dat cliënten tijdig worden geïnformeerd

over de gevolgen van dit wetsvoorstel. Hier zal bij de implementatie van de wetgeving expliciete aandacht aan worden besteed.

II. Artikelsgewijs

ARTIKEL I. Wijziging Wet maatschappelijke ondersteuning 2015

Onderdeel A (wijziging artikel 1.1.1).

Met onderdeel A wordt voorgesteld in artikel 1.1.1, eerste lid, het begrip 'huishoudelijke hulp' in te voegen. Dit gebeurt ten behoeve van de leesbaarheid van de te wijzigen artikelen 2.1.4 en 2.1.4a, welke betrekking hebben op de door cliënten te betalen bijdrage in de kosten voor het gebruik van voorzieningen.

De begripsbepaling ziet op huishoudelijke hulp ongeacht of die onderdeel uitmaakt van een algemene voorziening, maatwerkvoorziening of pgb. Deze voorzieningen zullen, op grond van het wetsvoorstel, een gelijke systematiek gaan kennen voor het vaststellen en berekenen van de bijdrage in de kosten voor huishoudelijke verzorging.

Hoewel huishoudelijke hulp een breed scala aan activiteiten kan betreffen, zoals opruimen, schoonmaken, het verzorgen van planten en huisdieren, bedden opmaken, de was verzorgen, de maaltijden klaarmaken en het voeren van regie op de huishouding is ervoor gekozen in de begripsbepaling geen volledige omschrijving te geven van alle activiteiten die kunnen behoren tot huishoudelijke hulp. In plaats daarvan is gekozen voor de formulering '*waarvan onderdeel uitmaakt* het schoonhouden van de woning van cliënt'. Dit omdat het schoonhouden van de woning de kernactiviteit vormt. In de praktijk kan het schoonhouden van de woning van de cliënt onderdeel vormen van diverse en ook bredere arrangementen, die binnen gemeenten op verschillende manieren vormkrijgen. Om niet verward te raken in definitiekwesties over de reikwijdte van het begrip 'huishoudelijke hulp' en om niet te interveniëren in de gemeentelijke beleidsvrijheid en uitvoeringspraktijk is daarom volstaan met het enkel benoemen van de kernactiviteit. Zodra deze kernactiviteit deel uitmaakt van een voorziening is voor de gehele voorziening de bijdrage verschuldigd. Dit heeft ook tot gevolg dat voor andere activiteiten binnen de voorziening geen aparte bijdrage is verschuldigd. Het voornemen is om in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 op te nemen dat de bijdrage huishoudelijke hulp voorliggend zal zijn aan het abonnementstarief: indien een bijdrage huishoudelijke hulp is verschuldigd dan is het abonnementstarief niet verschuldigd.

Onderdeel B (wijziging artikel 2.1.4)

Met dit onderdeel wordt voorgesteld de wijze van vaststellen van de bijdrage voor de krachtens artikel 2.1.4, derde lid, aangewezen algemene voorzieningen, waaronder die met een duurzame hulpverleningsrelatie en waaronder dus ook de als algemene voorziening vorm gegeven huishoudelijke hulp, enkel op basis van artikel 2.1.4a te laten plaatsvinden. Thans wordt de bijdrage voor dit type voorzieningen deels vastgesteld op basis van artikel 2.1.4 en deels op basis van artikel 2.1.4a. In hoofdzaak ziet artikel 2.1.4

daarbij op de bijdrage in de kosten voor algemene voorzieningen en artikel 2.1.4a op de bijdrage in de kosten voor maatwerkvoorzieningen en pgb's.

Nu de bijdragesystematiek voor krachtens artikel 2.1.4, derde lid, aangewezen voorzieningen geheel gelijk is aan de bijdragesystematiek voor maatwerkvoorzieningen en pgb's is het inzichtelijker de bijdragesystematiek voor al deze voorzieningen enkel in artikel 2.1.4a op te nemen. Te meer nu voor de huishoudelijke hulp een uitzondering wordt voorgesteld op het abonnementstarief en de huishoudelijke hulp zowel kan worden verstrekt als algemene voorziening, maatwerkvoorziening of als pgb. Met de voorgestelde wijzigingen in artikel 2.1.4 zijn geen inhoudelijke wijzigingen beoogd, behoudens het invoeren van een passende bijdrage voor de huishoudelijke hulp.

Dit leidt dan tot de volgende voorgestelde wijzigingen van artikel 2.1.4:

- In het eerste en tweede lid worden krachtens artikel 2.1.4, derde lid, aangewezen voorzieningen, waaronder die met een duurzame hulpverleningsrelatie en dus ook de huishoudelijke hulp, uitgezonderd van de werkingssfeer van dit artikel.
- In het derde lid wordt tot uitdrukking gebracht dat deze aangewezen voorzieningen onder de werking van artikel 2.1.4a zullen vallen. Inhoudelijk heeft dit geen gevolgen; dezelfde regels blijven van toepassing. Daarnaast vervalt de tweede volzin. Immers, ook in artikel 2.1.4a, vierde lid, is reeds bepaald dat voor aangewezen algemene voorzieningen, waaronder die met een duurzame hulpverleningsrelatie, het abonnementstarief geldt. In artikel 2.1.4a, vierde lid, wordt de huishoudelijke hulp vervolgens weer uitgezonderd van het abonnementstarief.
- Het vierde lid vervalt. Immers, ook in artikel 2.1.4a, vijfde lid, is via verwijzing naar 2.1.4a, vierde lid, reeds bepaald dat de bijdrage voor aangewezen algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie door de gemeente kan worden vastgesteld op een lager bedrag of worden verlaagd tot nihil voor bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorieën van cliënten.
- Als gevolg van het vervallen van het vierde lid worden het vijfde en zesde lid vernummerd tot vierde en vijfde lid.

Onderdeel C (wijziging artikel 2.1.4a)

Met dit onderdeel worden wijzigingen voorgesteld van artikel 2.1.4a. Deze hebben primair tot doel om de huishoudelijke hulp uit te zonderen van het abonnementstarief. Die uitzondering zal, op grond van de voorgestelde begripsbepaling, gelden voor huishoudelijke hulp zowel in de vorm van een algemene voorziening, een maatwerkvoorziening als een pgb. In plaats daarvan wordt – analoog aan de bestaande regelingen voor beschermd wonen en opvang - een wettelijke grondslag gecreëerd op basis waarvan bij algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld over de hoogte en wijze van berekening van een passende bijdrage voor huishoudelijke hulp. De betreffende wijzigingen worden hieronder per lid nader toegelicht.

Artikel 2.1.4a, eerste lid

Met de voorgestelde toevoeging 'of een krachtens artikel 2.1.4, derde lid, aangewezen voorziening' wordt de wijze van berekening van de bijdrage voor aangewezen algemene voorzieningen, waaronder die met een duurzame hulpverleningsrelatie en waaronder dus ook als algemene voorziening vorm gegeven huishoudelijke hulp, onder de werking van artikel 2.1.4a gebracht. Zie verder ook de toelichting op onderdeel B.

Artikel 2.1.4a, tweede lid

Op grond van het voorgestelde tweede lid worden in onderdeel a de reeds geldende regels inzake het start- en pauzebeleid opgenomen, en wordt in onderdeel b het nieuwe start- en pauzebeleid dat gaat gelden voor het abonnementstarief en de huishoudelijke hulp, met uitzondering van de pgb's, opgenomen. Onderdeel a ziet op de maatwerkvoorzieningen voor beschermd wonen, opvang en pgb's. In de wijze van vormgeving is hier geen wijziging voorzien ten opzichte van de geldende regels. Op grond van onderdeel b worden gemeenten verplicht in de verordening beleid op te nemen ten aanzien van de start en pauzering van de eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen anders dan beschermd wonen en opvang. In de verordening dienen daartoe de in de wet opgenomen minimumvoorwaarden te worden opgenomen. Het beleid kan ruimhartiger zijn. De minimale, cumulatieve voorwaarden zijn:

- a. De bijdrage gaat pas in op het moment dat de maatwerkvoorziening of aangewezen algemene voorziening (waaronder ook de huishoudelijke hulp) ook daadwerkelijk wordt geleverd of voor het eerst van start gaat en de bijdrage wordt gepauzeerd op het moment dat een onderbreking in de levering ten minste een volle kalendermaand duurt. De bijdragen zijn per kalendermaand verschuldigd.
- b. De bijdrage is niet verschuldigd als de oorzaak van het niet leveren niet toerekenbaar is aan de cliënt. Met andere woorden: als het een keuze is van de cliënt om te pauzeren of om de levering tijdens een vakantie te staken, dan is de bijdrage wel verschuldigd. Als het niet leveren het gevolg is van problemen bij de aanbieder of aan de zijde van de gemeente, dan is de cliënt geen bijdrage verschuldigd.
- c. Voor zover het een pauzering van de voorziening betreft, geldt dat de cliënt (of eventueel een aanbieder namens de cliënt) daarvan uiterlijk binnen zes weken na afloop van de pauze melding doet bij het college.

Deze minimale voorwaarden ten aanzien van de start en pauzering van de bijdragen gelden voor voorzieningen in natura. Voor een pgb geldt geen levering door het college, en kan de regeling naar zijn aard dus ook niet van toepassing zijn.

Artikel 2.1.4a, vierde lid

Met de voorgestelde wijziging van het vierde lid worden uitgezonderd van het abonnementstarief: een algemene voorziening, maatwerkvoorziening of pgb waarvan onderdeel uitmaakt het schoonmaken van de woning van cliënt. Kortom, de huishoudelijke hulp. Dit type voorzieningen zal dus niet langer vallen onder het abonnementstarief van € 19 per maand. In plaats daarvan zal voor dit type voorziening een afzonderlijke, passende bijdrage gaan gelden.

Artikel 2.1.4a, zevende lid

Door de huishoudelijke hulp (een algemene voorziening, maatwerkvoorziening of pgb waarvan onderdeel uitmaakt het schoonmaken van de woning van cliënt) toe te voegen aan het zevende lid zal voor de huishoudelijke hulp, net als thans al het geval is voor beschermd wonen en opvang, gelden dat bij algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld over de hoogte van de bijdrage en de wijze waarop het inkomen en vermogen bij de vaststelling van de hoogte van de bijdrage worden betrokken. De inhoudelijk nadere uitwerking van de bijdrage voor huishoudelijke hulp zal op grond van deze delegatiebepaling vorm krijgen in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

Artikel 2.1.4a, zevende lid, kadert de beleidsvrijheid van gemeenten in. Het betreft geen regels die beogen rechtstreeks jegens cliënten te werken. Gemeenten zullen deze regels, net als thans ook geldt ten aanzien van beschermd wonen en opvang, bij hun op artikel 2.1.4a, eerste lid, gebaseerde verordenende bevoegdheid in acht moeten nemen. Gemeenten zullen in de op het eerste lid gebaseerde verordening dan ook dienen blijven te bepalen dát (ook) voor de huishoudelijke hulp een bijdrage is verschuldigd.

Met de hierboven voorgestelde wijzigingen blijft gelden dat op grond van artikel 2.1.4a, derde lid, – ook ten aanzien van huishoudelijke hulp – gevallen kunnen worden bepaald waarin geen bijdrage is verschuldigd. Dit lid zal de grondslag vormen voor uitzonderingen op de verschuldigdheid van een bijdrage voor huishoudelijke hulp en voor samenloop met het abonnementstarief. Het abonnementstarief zal niet verschuldigd zijn als een bijdrage huishoudelijke hulp is verschuldigd.

Ook blijft voor de bijdrage voor huishoudelijke hulp gelden de in artikel 2.1.4b beschreven wijze van vaststelling en inning van de bijdrage door het CAK. En blijven ten behoeve van het vaststellen en innen van deze bijdrage automatisch de artikelen 5.1.3 en 5.2.4 van toepassing, die respectievelijk betrekking hebben op de bevoegdheid tot het verwerken van persoonsgegevens door het CAK en het verstrekken van persoonsgegevens door het CAK, de SVB en toezichthoudende ambtenaren aan het college.

Artikel 2.1.4a, achtste lid (nieuw)

Met het voorgestelde achtste lid wordt het reeds bestaande vijfde lid, onderdeel b, van toepassing verklaard op huishoudelijke hulp. Daarmee kan een gemeente niet alleen het abonnementstarief, voor bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen categorieën van cliënten, op nihil vaststellen maar straks ook de bijdrage voor huishoudelijke hulp. Zie voor een toelichting op de beleidsmatige achtergrond van deze maatregel paragraaf 2.1 van het algemeen deel.

Onderdeel D

De voorgestelde wijziging van artikel 2.1.4b, eerste lid, betreft een technische wijziging als gevolg van de met onderdeel B voorgestelde wijziging, waarmee de regels over de berekening van de krachtens artikel 2.1.4, derde lid, aangewezen voorzieningen niet langer worden opgenomen in artikel 2.1.4, maar in artikel 2.1.4a. Dit heeft, zoals in onderdeel B beschreven, inhoudelijk geen gevolgen.

Met de voorgestelde wijziging van artikel 2.1.4b, vierde lid, wordt geregeld dat het abonnementstarief bij ministeriele regeling wordt geïndexeerd op een bij algemene maatregel van bestuur voorgeschreven wijze. Hiermee wordt het regelgevingsniveau voor de wijze van indexatie van het abonnementstarief gelijk getrokken met het niveau waarop dat is geregeld voor de eigen bijdragen voor beschermd wonen (artikel 3.7 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015) en de eigen bijdragen voor langdurige zorg (artikel 3.3.1.7 Besluit langdurige zorg). In alle gevallen wordt de wijze van indexatie dan bij algemene maatregel van bestuur bepaald. In de huidige vormgeving is indexatie een keuze, maar beoogt is het optionele karakter te laten vervallen. Artikel 3.7 van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zal in verband hiermee worden gewijzigd, in die zin dat daarin zal worden bepaald dat het abonnementstarief jaarlijks wordt geïndexeerd aan de hand van de CPI. Daarmee zal ook in de indexeringssystematiek aangesloten worden bij de systematiek zoals die geldt voor de eigen bijdragen voor beschermd wonen en de eigen bijdragen voor langdurige zorg.

Onderdeel E

In artikel 8.3 van de Wmo 2015 is overgangsrecht opgenomen voor personen ten aanzien van wie een indicatiebesluit in de zin van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (hierna: AWBZ) was afgegeven waarin was vastgesteld dat hij is aangewezen op zorg als bedoeld in artikel 8.1, eerste lid, onderdelen a, b, d en e van de Wmo 2015. Deze verzekerde behield jegens het college tot ten hoogste de eerste dag van het tweede kalenderjaar na inwerkingtreding van de Wmo 2015 zijn onder de AWBZ geldende aanspraken en was daarvoor op grond van het zesde lid tevens een bijdrage aan het college verschuldigd. Deze in de wet opgenomen overgangstermijn is inmiddels verstreken waardoor de bepaling materieel geen betekenis meer heeft, en om welke reden wordt voorgesteld artikel 8.3 te laten vervallen.

In artikel 8.4 van de Wmo 2015 is overgangsrecht opgenomen voor personen ten aanzien van wie een indicatiebesluit in de zin van de AWBZ was afgegeven waarin was vastgesteld dat hij is aangewezen op zorg als bedoeld in artikel 8.1, eerste lid, onderdeel c, van de Wmo 2015. Het gaat dan om verblijf in een instelling met samenhangende zorg voor een persoon met een psychiatrische aandoening of beperking. Dit overgangsrecht geldt op grond van deze bepaling gedurende de looptijd van het indicatiebesluit, maar ten hoogste tot een bij koninklijk besluit vast te stellen tijdstip dat niet eerder is gelegen dan de eerste dag van het zesde kalenderjaar na inwerkingtreding van de Wmo 2015. Deze minimumtermijn is inmiddels verstreken. Daarnaast vallen er op dit moment geen indicatiebesluiten meer onder het overgangsrecht waardoor de bepaling materieel geen betekenis meer heeft, om welke reden wordt voorgesteld ook artikel 8.4 te laten vervallen.

ARTIKEL II. Inwerkingtreding

In artikel II wordt de inwerkingtreding van dit voorstel geregeld. Voor een toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 11 van het algemeen deel.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

M. van Ooijen